Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 145 (17268) | 1986 оной июниин 22, воскресени | Сэн 3 мүн.

ПСС-эй ЦК-гай ОЛИТБЮРОДО

С-эй ЦК-гай Политбюророгой заседани июниин 20-до КПССэй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй бэринүүдые бэелүүлхэ талаар түрүүшын ээлжээ-жээнүүд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ. Плену-шидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын, тү-рбан хоёрдохи табан жэлэй үргэн ехэ зорилгонуу-жалтатайгаар дүүргэхын тула ажалшадые, бүхы коллективүүдые элсүүлхэ талаар шэглүүлэгдэ-тоо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхыень партийна дүүдтэ, совет, ажахын, профсоюзай болон комсо-органуудта даалгагдаа. Энээнтэй дашарамдуулаг-вет обществын социально-экономическа дэбжэлтые алгын шухалын шухала эрхэ нүхэсэл болохо бүгэ-дай социалис мүрысөөе дэлгэрүүлхэ, үргэн оло-зохёохы эдэбхи үүсхэлые хүгжөөхэ гээшэ онсо удха шанартай гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Июниин Пле-абаадагшадай оруулhан ажаглалтануудые, дурад-ые хаража үзөөд, тэдэнние бэелүүлхэ хэмжээнүү-хыень Политбюро зохихо партийна ба гүрэнэй ор-а даалгаhан байна.

С-эй XXVII съездын захяа заабаринуудтай зохил-социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхахын радай депутадуудай Соведүүдэй үүргые саашадань үлхэ, тэдэнэй харюусалгые шангадхаха талаар то-огдоhон хэмжээнүүдые Политбюро hайшаагаа. энь байдаг газар дайда дээрэхи ажахые үргэлжэ-лаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ, социальна hалбарида, нөөсэнүүдые хэрэглэлгэдэ, ажалшадые хангалга-аалиие сахин хамгаалгада хабаатай асуудалнуу-идхэхэдээ, предприятинуудтай, эмхинүүдтэй тэдэ-илсаа холбоое hайжаруулгада республиканска бо-тагай Совет зургаануудай эрхэ түлөөлэлгэнүүдые үргэдхэхөөр хараалагдана.

оной элдэб янзын эрилтэ хэрэгламжэнүүдые түгэс хэ, нэн түрүүн нютагай үйлэдбэриин элеэ хоолой дээр тэдэнние бүрин хүсэлөөр хангаха хэрэгтэ Со-эй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ түб-рүүшын удха шанартай байна. Арадай хэрэглэм-бараа нэмэжэ ехээр үйлэдбэрилгые эмхидхэлгэдэ. ой hуудал байдалые хангалгада, үйлэдбэриин ба но-соёлой барилганууды хоорондонь таарамжа-идоор холбожо. барилгада, хүнүүдэй аша туhада й бусад асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Соведүүдэй ые, арга боломжонуудые нилээд үргэдхэхөөр ха-ана.

нүүдэй эмхидхэлэй хүдэлмэриие саашадань эдэб-хэ, тэдэнэй ажал ябуулгые демократическа үндэ-и дээрэ хүгжөөхэ, оронoймнай урда табигдаhан зо-дые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ олониитые эл-хабаадуулгада Соведүүдэй арга боломжонуудые хэрэглэхэ шухала гэжэ заагдаа.

үсэбтэ табан жэлдэ тоолон тодорхойлолгын техни-рэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгээ хүгжөөхэ тухай асуу-Политбюро зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-ай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан аба-оол соо автомат онъhоор проект табилга. үйлэдбэ-хеэрэлгэнүүд, технологическа ажал хэрэгүүдые хү-агэ, эрдэм ухаанай шэнжэлгэнүүдые автомат онь-ангалга гэхэ мэтын шухала hалбаринуудта хэрэг-тула hайн түхэлэй электронно тоолон тодорхой-машинануудые, программно-техническэ комплекс-үргэнөөр бүтээн гаргаха хэмжээнүүд толорхойлог-араалагдаhан даабаринууд тоолон тодорхойлолгын ба автомат түхеэрэлгэнүүдые зохёон бүтээлгын, е үйлэдбэрилгые хүгжөөлгын, ашаг үрэ ехэтэй-рэглэлгын ниитэ гүрэнэй программа бэелүүлхэ зо-абина. Тэдэнние бэелүүлгэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуу-эм-техникын дэбжэлтын зохихо программануудые гэтэй нягтаар холбогдохо байна.

ой социально-экономическа хүгжэлтын ба улас-дын политикын, партиин XXVII съездын болон эй Центральна Комитедэй июниин (1986 он) Пле-шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ бусад зарим асуудал-олитбюророгой заседани дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэг-

ХОНИШОД! СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ШЭНЭ ХҮСЭТЭЙГӨӨР ОРОЛСОЁЛ!

РЕСПУБЛИКЫН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМЛЭЖЭ ЯБАhАН ТҮРҮҮ ХОНИШОДОЙ БУРЯАД ОРОНОЙНГОО БҮХЫ ХОНИШОДТО, ТЕХНИК-ҮРЭЖҮҮЛЭГШЭДТЭ, АЖАХЫНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД БОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭДТЭ ХАНДАhАН

НЭЭМЭЛ БЭШЭГ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Түсэбтэ табан жэлэй эхин дээрэ манай ажалда түйлагдаhан үрэ дүнгүүд нэгэ талаhаа бидэниие баясуулна, нүгөө талаhаа hанааемнай зобооно. Бэелүүлэгдэhэн хэмжээнүүдэй ашаар үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ хонин ажалай гол үрэ дүнгүүд зарим тэды hайжаруулагдаа. Жэшээнь, хонидой гарзалга хоёр дахин хорсогдоо. Мүнөө нёдондонойхиhоо 58 мянгаар олон хурьгад түлжүүлэгдэнэ. Эхэ хонидые харууhалдаг 246 бригадын 196-ниинь зуун эхэ хонин бүриhөө зууhаа дээшэ хурьга абаад, олонхииень гарза хоролтогүйгөөр томо болгожо байна. Зэдын районой хонишод социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Эндэ зуун эхэ хонин бүриhөө 92 хурьган абтанхай. Ивалгын, Захааминай, Баргажанай ба Сэлэнгын районуудай ажахынууд хонидой түл абалгаар муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлаа. Тусхайлбал, Ивалгын ОПХ-гай хонишод зуун эхэ хонин бүриhөө 108 хурьга түлжүүлнэ. Үүлтэртэ хонидые үсхэбэрилдэг Борьёогой совхоз, Буряадай хүдөө ажахын институдай hуралсалай «Байгал» ажахы хонин бүриhөө хурьга абаа. Хонишодой дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Даши-Нима Буодиевич Сундуев эрхимлэжэ гаранхай. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада зуун эхэ хонин бүриhөө 140 хурьга түлжүүлнэ. Хүрбын совхозой хонишон Фания Мингалеевна Загидулинагай бригада зуун эхэ хонин бүриhөө 130 хурьга томо болгожо байнхай. Сэлэнгын районой Химнын совхозой ахалагша хонишон А. М. Акулов, Ивалгын ОПХ-гай хонишон Д-Н. Ш. Шиндаков, Загаhатын совхозой хонишон И. Б. Ербаев гэгшэд зуун эхэ хонин бүриhөө 120—128 хурьга абаа. Ахалагша хонишод, Социалис Ажалай Геройнууд Г. Л. Рабдаев, О. Э. Сангадиева, мүн бэрхэ хонишод Г. М. Бимбаев (Үдын совхоз), Е. Р. Норбоева (Хамниин совхоз), Ф. Б. Калашников («Забайкалец» совхоз) болон бусад баhал hайн үрэ дүнгүүдые түйланхай.

Гэхэтэй хамта республика дотор бүхы дээрээ зуун эхэ хонин бүриhөө оройдоол 73 хурьган абтаад, тэрээнhээ миил 68-ниинь түлжүүлэгдэнэ. Бэшүүрэй, Загарайн, Хяагтын, болон Хориин районуудта бүришье үсөөн, зуун хонин бүриhөө оройдоол 60—63 хурьган түлжүүлэгдэжэ байна. Энэ ямар шалтагаанhаа болоо гээшэб?

Манай hанахада, эндэ хэдэн олон шалтагаанууд бии. Тэрэнэй гол юумэнь гэхэдэ, эхэ хонидой отаранууд муугаар бүридхэгдэнэ, тэдэниие үрэжүүлхэ хүдэлмэридэ ёhоор бэлэдхэл хэгдэнэгүй, искусственна үрэжүүлгэшье хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Илангаяа үбэлжэлгын үедэ хонид ёhоор эдеэлүүлэгдэнэгүй. Зарим ажахынуудта элдэб классай, хүгшэн, залуу хонидые хамталжа, отара болгодог, үрэжүүлгын урда тээ тэдэндээ хүсэ шадал hайса абхуулдаггүй байха юм. Манай зарим нүхэд илангаяа зунай сагта хонидоо hайнаар адуулха хэрэгтэ бодото анхарал хандуулнагүй. Бэлшээри хайша хэрэгээр, эмхи гуримгүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Хонид саг соогоо ундалуулагданагүй, үдэрэй халуунда зүбөөр амаруулагдачагүй. Эдэ бүгэдэhөө болоно, тэдэнь хүсэ шадал hайса абанагүй, эсэстээ тэдэнhээнь тобир hайн хурьгад гаранагүй ха юм. Искусственна үрэжүүлгын технологишье олонхи бригадануудта бүдүүлигээр хазагайруулагдана. Зарим хонишод племпредприятинуудhаа абтаhан hайн үүлтэрэй, нооhо ехэтэй хусануудай үреэр хонидоо үрэжүүлхын орондо, муу үүлтэрэй, өөдэгүй нооhо үгэдэг жэжэ хусануудые отарадаа табидаг байха юм. Энэнь үйлэдбэридэ ехэхэн хохидол ушаруулна. Нэгэдэхеэр, хурьга абалгын болзор унжагайруулагдана. Хоёрдохёор, тобир сула хурьгад үсөөн абтана, эхирнүүдынь үсөөн байна. Гурбадахяар, бэдэрдэг хусануудые табижа үрэжүүлhэн эхэ хонидhоо үлбэр, тулюур хурьгад гарана бшуу.

Мүнөө хонидой нооhо хайшалха хаhа дүтэлбэ. Энэ ехэ, харюусалгатай хүдэлмэридэ хэр зэргэ hайнаар бэлдэжэ, эмхитэйгээр үнгэргэhэнhөөмнай түсэбтэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гүрэндэ нооhо худалдаха даабариин дүүргэлтэ дулдыдаха байна. Нооhоной грамм бүхэниинь хонишодой оролдосото ажалай үрэ дүн болоно гэжэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, хайшалагшадшье hайн ойлгохо ёhотой. «Сагаан алтые» hайн шанартайгаар хуряахын тула бүхы хэмжээнүүд абтаха бээз гэжэ найданабди. Мүнөө үедэ энэ талаар хонишодhоо баhал ехэ юумэн дулдыдаха байна.

Зунай сагта хонидые hайса садхааха, таргалуулха арга боломжо гүйсэд бии. Хаа хаанагүй хура бороо орожо бэлшээриин ногооe нилээд hайн болгоо. Тиимэhээ хонидые үдэрэй гэрэлтэй саг соо хүсэд дүүрэнээр адуулха, эдеэлүүлхэ гээшэ хонишодой түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн. Үдэрэй халуунда тэдэниие hарабша, сарай доро оруулжа, hэрюун газарта байлгажа амаруулха шухала. Мүн тэдэниие үдэртөө хоёр-гурба дахин хүйтэн тунгалаг уhаар ундалуулха хэрэгтэй. Хонидто гэжээлэй дабhа болон микрозүйлнүүдые эдюулхэдэ, түргэноор таргалдаг. Ажахы бүхэндэ хонидто санитарна хайшалалга хэгдэхэ ёhотой.

Ерэхэ 1987 ондо хонин ажалай продукци үйлэдбэрилхэ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ бүри мүнөөнhөө бэлдэжэ эхилхэ байнабди. Нэн түрүүн эндэ искусственна үрэжүүлгые hайнаар эмхидхэхэ тушаа анхаралаа хандуулха болонобди. Үнгэрhэн жэлнүүдэй ажаглалтануудhаа харахада, ахалагша хонишодой бригадын гэшүүдэйнь өөhэдөө искусственна үрэжүүлгын бүхы онол аргануудые шудалжа, тэрэниие hайнаар үнгэргэдэг отарануудтал хурьгад олон абтадаг, эхэ хонидыньшье ашаг шэмэ ехэтэй байдаг. Тиимэhээ эхэ хонидые харууhалдаг бүхы хонишод искусственна үрэжүүлгын заабариие шудалха ёhотой болоно.

Бүхы эхэ хонидые тобир тарган байлгаха гээшэ гол зорилго. Тэдээн соо үбшэн, хүгшэн хонид байха ёhогүй. Отарануудые зүбөөр бүридхэхын тула манай мэргэжэлтэд — зоотехнигүүд болон ветеринарна врачнууд харюусалга ехэтэйгээр хүдэлхэ зэргэтэй. Тиихэдэ бидэ хонишод бүхы hүрэгөө тобир тарган болгохын тула шухала хэмжээ абаха болонобди.

Бүхы хонишод, техник-үрэжүүлэгшэд зоовет-мэргэжэлтэдэйнгээ хүтэлбэри доро технологиин бүхы эрилтэнүүдые нарихаар сахиха бээз гэжэ найданабди.

Хүндэтэ нүхэд, хонин ажалайнгаа байдалые үшөө дахин шүүмжэлхы ёhоор шэнжэлэн хаража, бии байhан дутагдалнуудые усадхажа, түсэбтэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ энэ hалбариингаа байдалые эрид hайжаруулха, тэрэниие улам хурдаагаар хүгжөөхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэел гэhэн уряатайгаар бидэ республикынгаа бүхы хонишодто, ветеринарна врачнууд болон зоотехнигүүдтэ, тэрэшэлэн ажахынуудай болон районуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ханданабди. Тиигэжэ нооhо болон мяха үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ үндэhэ hуури табиха байнабди. 1987 ондо түл олоор абажа, hайнаар түлжүүлхын, нооhо ехээр хайшалхын түлөө хонишодой бригадануудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээл гэжэ уряалнабди. Энэмнай Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Эхэ орондоо барюулха бэлэгнай болохо бшуу.

Д-Н. СУНДУЕВ, Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой;

Г. РАБДАЕВ, Зэдын районой Борьёогой совхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, Социалис Ажалай Герой;

Ф. ЗАГИДУЛИНА, Хориин районой Хүрбын совхозой ахалагша хонишон;

А. АКУЛОВ, Сэлэнгын районой Химнын совхозой ахалагша хонишон;

Ф. КАЛАШНИКОВ, Мухар-Шэбэрэй районой «Забайкалец» совхозой ахалагша хонишон;

Д. ДАМБИНОВ, Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой ахалагша хонишон.

КПСС-эй ЦК-да УУЛЗАЛГА БОЛОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин хүдэлмэридэ хабаадаhан депутадууд-уран зохёолшодтой, ниислэл хотын бүлэг литераторнуудтай июниин 19-дэ уулзаба. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, социалис обществын оюун ухаан бодолой баялигуудые арьбадхаха талаар уран зохёолой ямар hуури эзэлхэ, үүргэ дүүргэхэ байhан тухайнь, зорилгонууд тухай hанамжануудаа үнэн сэхээр хубаалдаhан байгаа.

Совет орон түүхынгээ, ниитын хүгжэлтын эрид эрьелтын шатада хүрэжэ ерээд байна гэжэ М. С. Горбачев үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд эрид эрьелтын шэнжэ шанартай байна. Социализмын зохёон байгуулхы бүхы хүсые элсүүлэн хабаадуулхын тула тэдэ шэнэ арга боломжонуудые нээнэ. Зүгөөр мүнөө бидэ хараалагдаhан замайнгаа имагтал эхиндэ байнабди. КПСС-эй ЦК-гай мэнэ hаяхан дүүрэhэн июниин Пленум дээрэ энээн тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо. Манай ажабайдалай бүхы hалбаринуудые — экономическа, политическэ, социальна — хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула гүнзэгы ехэ, али бүхы шэнэдхэн хубилалта хэгдэхэ ёhотой. Хүнэй ухаан бодолые, хүсэл эрмэлзэлые хубилгалгаhаа эдэ бүхы шэнэдхэлгэнүүдые эрхилхэ хэрэгтэй. Шэнэдхэн хубилалта бэлэхэнээр түйлагдана бэшэ. Хёмороо зүришэлдөөншье гарана, элдэб хараа бодолнуудшье мүндэлнэ. Бэелүүлжэ байhан хэрэгтэмнай хүлеэлгын бодолhоо эхилээд, бодомжогүй, түргэдүү ябадал гаргаха ушарнуудшье дайралдана. Гэбэшье хараалhанаа бэелүүлхэ ёhотойбди.

Хүнэй эдэбхи үүсхэлые бадаруулха тухай хэлэхэдээ, эсэсэй эсэстэ хүнэй байгуулhан бүхы юумэн тэрээнhээ өөрhөөнь лэ, тэрэнэй социальна ба ажалай эдэбхи үүсхэлhээ, эрхэтэн ёhоной болбосоронги байлгаhаа, арюун hайхан абари занhаа дулдыдаха байна гэжэ М. С. Горбачев тэмдэглээ. Мүнөө тэрэнэй ямар байлгаhаа, үглөөдэр тэрэнэй ямар болохо байhанhаа манай бүхы түсэбүүдэй хуби заяан, манай ороной хуби заяан дулдыдаха байна. Обществын шэнэ шэнжэ шанарые түйлахын түлөө тэмсэлэй бүхы шатада эдэ бүгэдэ түрүүшын ээлжээндэ табигдана. Ниитын асари ехэ үүргэ нүлөөтэй уран hайханай зохёохы ажал ябуулга энэ талаар горитой үүргэ дүүргэхэ байhаниинь элитэ.

Социалис байгуулалтын демократическа үндэhэ hуурииe саашадань хүгжөөхэ, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые, олониитэдэ мэдээсэжэ байлгые саашадань хүгжөөхэ хараа шэглэлые парти батаар, залан сэхээр, ямаршье маргалта hэжэггүйгөөр бэелүүлхэ байна гэжэ М. С. Горбачев саашадаа хэлээ. Партийна съезд тодорхой, бүтэмжэтэй hайн, зориг бадаруулма шүүмжэлэлэй hургаал үгэhэн байна. Зохёон байгуулгын, шүүмжэлхы шэнжэлэлэй иимэ оршон байдалые сахихаhаа гадна, саашадань хүгжөөхэ шухала.

Совет уран зохёолшод мүнөө үеын дэлхэй дээрэхи зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ үйлэ хэрэгүүдhээ хэзээдэшье хадуурдаггүй байгаа гэжэ хэлэhэн үгэ соонь тэмдэглэгдээ. Имагтал энэнь совет искусствын арюун hайхан сэдьхэлэй түгэлдэр хүсэн болоно. Мүнөө, эб найрамдал болон дайнай хүсэнүүдэй хоорондо шанга тэмсэлэй боложо байхада, совет обществын ажабайдалай бүхы hалбариие шэнэдхэн хубилгаха хүдэлмэриин үргэдхэгдэжэ байхада, уран зохёолшын үгын, уран бэлигтэнэй уряагай илангаяа шухала удхатай, илангаяа нүлөө ехэтэй боложо байhаниинь ойлгосотой ааб даа. Хүн зоной hанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые шэнэдхэн хубилгалгада, хангалтагүй ябадалнуудтай тэмсэлдэ литераторнууд горитой үүргэ дүүргэжэ шадаха байна. Мүнөөнэй үе сагые уран hайханай талаар шэнжэлгэ зоримгойгоор, нэгэ адли бэшээр бодомжолхо, ажабайдалда боложо байhан гүнзэгы ехэ хубилалтануудые ойлгохо эрилтэ табина. Мүнөө үеын али бүхы арсалдаата асуудалнуудые, бодото байдалые уран гоёор, тобоймо хурсаар, гүнзэгыгөөр харуулhан, табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй эршэ дэлисын мэдэрэгдэhэн зохёолнууд, КПСС-эй XXVII съездын суртал hургаалнуудай, шиидхэбэринүүдэй илан мандаха байhанда этигэл найдалые хүнүүдэй ухаан бодолдо түрүүлдэг, хүнэй бодото үнэ сэнгые баталдаг зохёолнууд мүнөө тон хэрэгтэй.

Ажабайдалда демократиие нэбтэрүүлгэ ниитын бүхы эмхинүүдэй, тэрэ тоодо зохёохы холбоонуудай ажал ябуулгые шэнэдхэн хубилгаха, хуушарhан үзэгдэлнүүдые усадхаха эрилтэ табина гэжэ М. С. Горбачев анхаралаа хандуулба. Эндэ hали-буляаа дабшаха. hанаагаа амарха, албан хойрог ябадал гаргаха ушар үзэгдэхэ ёhогүй. Совет литература арад зонтоёо, тэдэнэй аша туhатай, партиин аша туhатай нягта холбоотой юм.

Г. Марков, Г. Бакланов, А. Чаковский, Н. Грибачев, С. Залыгин, Е. Исаев, Ю. Бондарев, С. Михалков, А. Ананьев, А. Вознесенский, Ф. Кузнецов, А. Иванов. В. Карпов, О. Гончар, М. Шатров, Г. Боровик, Г. Абашидзе, Р. Гамзатов, А. Дементьев hанамжануудаа хэлсэлгэдэ хабаадаhан байгаа. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар партиин шууд сэхэ хүсэл эрмэлзэлнүүдые совет уран hайханай интеллигенциин үнэн зүрхэнhөө hайшаажа байhан тухайнь, манай ороной уласхоорондын нэрэ хүндые дээшэлүүлхын тула совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдэй асари ехэ удха шанартай, энэрхы hайхан сэдьхэлтэй байhан тухай тэдэнэр хэлэбэ.

Уран hайханай зохёохы ажал ябуулгын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ уулзалгада хабаадагшад гол анхаралаа хандуулhан байгаа. Обществын ажабайдалда оюун ухаан бодолой, тэрэ тоодо литература болон искусствын үүргын улам ургажа байhан тухай хэлэхэдээ, тэдэнэй шанарые hайжаруулха шухала гэжэ тэмдэглэбэд. Эрхэтэн-уран зохёолшын үндэр ехэ уг зорилго тухай, обществын hайн hайхан сэдьхэл бодолой түлөө, совет соёлой хуби заяанай түлөө харюусалгатай байhан тухай тэдэнэр хэлэбэ, Ороной уран hайханай интеллигенци шэнэ эрхэ байдалда үүсхэл эдэбхи ехэтэйгээр ажалдаа хам ороно, ушаржа байhан хангалтагүй үйлэ хэрэгүүдые усадхахые, зохёохы ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые сэгнэлгэдэ бүри наринаар хандахые оролдоно гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон мэдүүлээ. Уран зохёолой шүүмжэлэлэй, хэблэлэй хэрэгэй, уран зохёолой хэблэлэй ажал ябуулгын гол шухала асуудалнууд имагтал иимэ хараа бодолтойгоор зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюророгой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Е. К. Лигачев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Яковлев, КПСС-эй ЦК-гай соёлой таhагые даагша Ю. П. Воронов уулзалгада хабаадаба.

(ТАСС).

ОГОРОДШОДОЙ ЗВЕНОДО

РЕПОРТАЖ

районой XX парт- нэрэмжэтэ колхозой оролдосотойгоор хү-онойнгоо Эдеэ хоо-раммые бэелүүлгэдэ оруулалсажа бай-

Поповой хүтэлбэрил-одшодой звеногой эгтэй танилсаха зо-оор түргэн урасхал-олой зүүн бэедэ ор-руули зохидхон Мил-гэжэ нютагта хүрэжэ най, альганайшье шэ-эгүй сэлмэг үдэр хэ-оо оруулжа, hолонго hэрюухэн амисхалаар

ай звено зургаан хүн-дэг юм. Жэлэй эхин-ын подрядта орон- Ушар иимэhээ звено- гэшүүд ажалдаа бү-жатайгаар. үнэн зүр-хандадаг болоо. Юуб ажалаймнай түлбэри, машуулганууд эсэсэй hөө дулдыдана ха юм, звеное даагша Ана-ндреевич Попов, тээ хүдэлжэ байhан ДДН-эй уhалалгын агрегат саая шэглүүлэн, хөө

хүтэлбэрилжэ эхил-шо үнгэрhэн дүрбэн звеногой гэшүүд яhа- амжалта түйлажа, ар-дахи табан жэлэй даа- болзорhоонь урид hэн. КПСС-эй XXVII түүхэтэ шиидхэбэри- бэелүүлхын тула зве-лдэ ехэ хараа түсэб бинхай. Тэдэнэй бүхы ургуулжа тариха-тагай найман жэлэй ин hурагшад туhалhан Эндэ 10—10 гектарта хартаабха, 5 гектарай үгэрсэ, редискэ , мангир, свекло та-й.

ар бүриhөө 180 цент-эр капуста, 100 цент-абха тарижа ургуул- абаа hэмди. Энэ зо-рилгоёо дүүргэхын тула ходо ходо уhалалга хэнэбди, участогайнгаа буртаг убhыень түүгээбди. Тиихэдэ ниитын адууhа малда үгтэхэ куузику 50 гектарта таригдаа. Гектарай 100 центнер түмhэ хуряажа абаха хараатайбди,— гэжэ звеное даагша хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Совет арадта хандаhан Хандалгатай танилсаад байхадаа, бүри эршэмтэйгээр ажаллажа, арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын тула бата үндэhэ hуури табихые шиидэбэбди.

Эндэ ажалай түрүүшүүлшье бии. Моторист Г. Г. Якимов СНП-50/70 түхэлэй дизелиие жэншэдгүй hайнаар хүдэлгэдэг юм. Хэрбээ энэ тэрэ детальнуудай эбдэржэ. уhалуулриин түхеэрэлгын hаатан зогсохо болоо hаань, Георгий Георгиевич уран гараа гаргажа, дары түргөөр заhабарилжархидаг байна.

Тракторист-дизелист Александр Лапин хоёр жэлэй урда тээ армиин албанhаа табигдажа, эндэ хүдэлхөөр ерээ hэн. Үнэн шударгы ажалаараа тэрэ нүхэдтөө хүндэтэй болонхой.

Ажалай ветеран Р. Т. Ефремов, огородшод Т. И. Якимова, П. А. Шишмарева гэгшэд үдэрэйнгөө нормые хододоо үлүүлдэг юм.

— Звеногоймнай ажал хэрэг хододоо жэгдэ hайнаар ябана гэхын аргагүй. Нэн түрүүн онhон техникээр хүсэд хангагдаагүйбди, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдтэмнай запасной частьнууд дуталдана. Огородой эдеэнэй үрэhэ хүрэнгөөр ажахымнай өөhэдыгөө үшөөл гүйсэд хангажа шаданагүй. Эдэ бүхы дутуу дунданууды усадхажа. ажал хэрэгээ hайжаруулха гээшэ бидэнэй гол зорилго болоно,—гэжэ ажалай ветеран Родион Тимофеевич Ефремов мэдүүлбэ.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: тракторист А. И. Лапин (зүүн гарhаа), звеное даагша А. А. Попов; капустын участок уhалагдажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

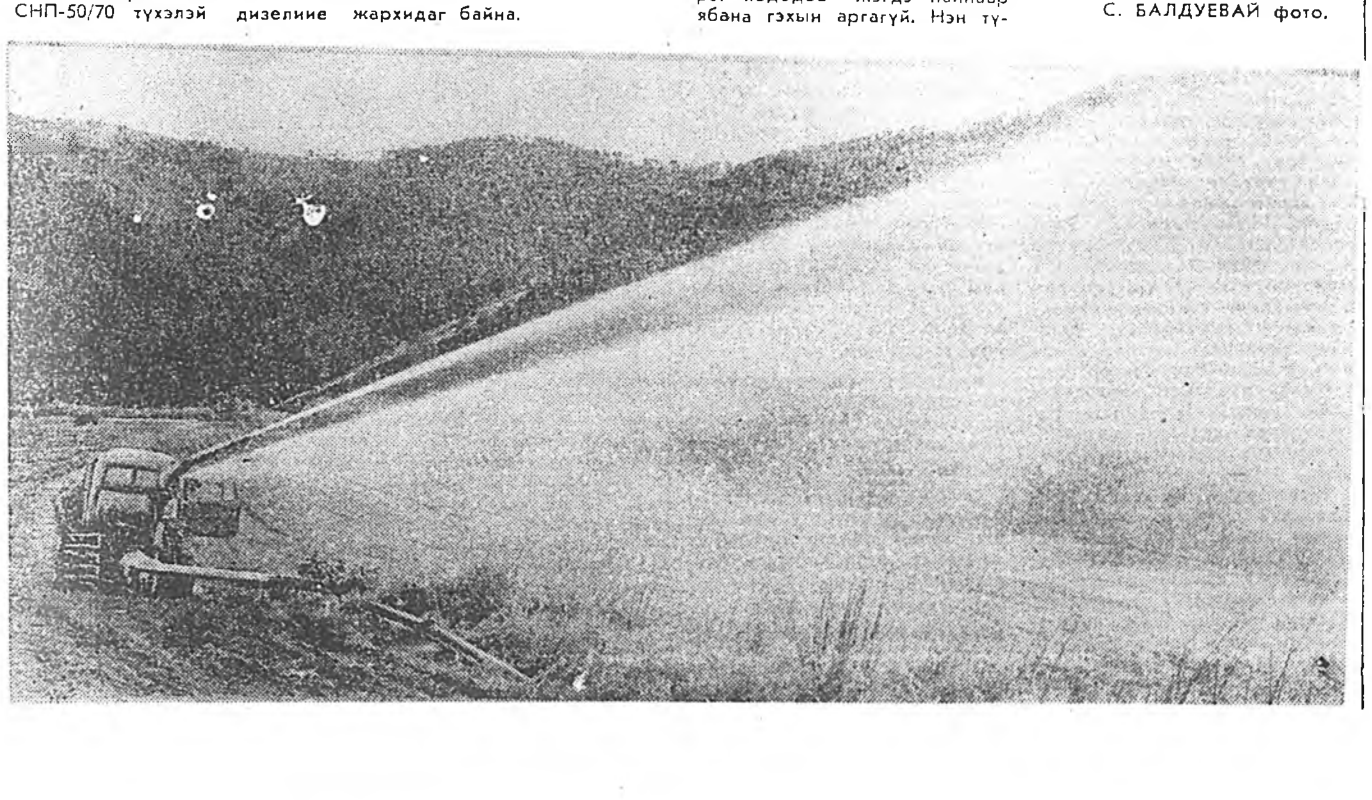

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН СОГСОЛОГДОБО

1985—1986 онуудай (IV квартал, энэ жэлэй түрүүшын хахад) малай үбэлжэлгын үедэ районой малшадай дунда эмхидхэгдэhэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаба. Энэ ушараар КПСС-эй райкомой, райсоведэй гүйсэдкомой, агропромой профсоюзай райкомой ба ВЛКСМ-эй райкомой хамтын шиидхэбэри абтаба. Тэрэнэй үндэhөөр малай үбэлжэлгын үедэ гүрэндэ hү худалдаха түсэб 100 процент, мяха — 143 процент дүүргэhэн, социалис мүрысөөнэй гуримай хамаг зүйлнүүдые гүйсэд бэелүүлжэ шадаhан Чисаанын совхозой коллектив нэгэдэхи hуури эзэлhэндэ тоологдожо, КПСС-эй райкомой ба райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг, 800 түхэриг шантайгаар барюулха гэhэн шиидхэбэри тунхаглагдаба. «Первомайский», Худанай совхозуудай коллективүүд хоёрдохи ба гурбадахи hууринда гаража, тус тустань диплом, 500 түхэриг мүнгэн шан олгогдобо.

Районой hү hаалиин фермэнүүдэй дундаhаа Худанай совхозой МТФ-гэй коллектив мүрысөөндэ илажа, КПСС-эй райкомой ба райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта, Хүндэлэлэй грамотада. 700 түхэриг мүнгэн шанда хүртэбэ. Чисаанын совхозой Булагай, Хэжэнгын совхозой Красноярска МТФ-гэй коллективүүд удаадахи hууринуудые эзэлээ.

Г. ЯМПИЛОВ.

Хэжэнгын район.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтообо:

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиие 1986 оной июлиин 26-да Улаан-Үдэ хотодо зарлаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин үзэмжэдэ иимэ асуудалнуудые табиха гэжэ хараална:

1. 1986—1990 онуудай Буряадай АССР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэб тухай.

2. Верховно Соведэй Элүүрые хамгаалгын болон Социальна хангалтын талаар саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри тухай тоосоон.

3. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЭРШЭДХЭЛГЫН ЭХИНДЭ

Мүнөө үе сагаймнай хүгжэлтэ, дэбжэлтын гол хараа шэглэл болохо тодорhой [illegible] хэ, ажалай үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ, шанарыень hайжаруулха, ямар арга бииб гэжэ бодомжолхо, бэдэрхэ, оролдохо саг ерээд байна гэжэ хүн бүхэн баhал ойлгоно.

Эгээл энээнhээ үндэhэлэн, КПСС-эй XXVII съездhээ хойшо ажахы бүхэндэ эли бодо харуулхаар ямар хубилалта, шэнэ юумэн бииб — гэжэ тэмдэглэхэ, түрүүшын тобшолол хэхэ саг болобо. Юуб гэхэдэ, энэмнай нэн түрүүн амжалта түйлалтануудаа улам арьбадхажа, урагшаа шэнэ алхам хэхэ хэрэгтэмнай туhалха, алдуу дутагдалнуудаа усадхаха, хэрэглэжэ шададаагүй арга боломжонуудаа элсүүлхэ замыемнай заажа үгэхэ байна бшуу.

Манай колхоздо мүнөө малай үбэлжэлгэ гол түлэб муу бэшээр үнгэргэгдөөд, hү hаалиин фермэнүүд, хонишодой бригаданууд зуhалангуудтаа гаранхай, тараян ажалай бригаданuudташье хабарай тарилгын эхэнхи хүдэлмэри дүүргэгдэнтээд байна.

Үнгэрhэн арбан нэгэдэхи табан жэлдэ мал ажалдамнай бирагүйшэг үрэ дүнгүүд түйлагдаа юм. Колхоз мяха, ноохо худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй, тарянай ургасашье бага абаhан байгаа. Тиимэhээ шэнэ табан жэлэй эхинhээ түбхын түрүүн эдэ hалбаринуудтаа эрид хубилалта хэхэ, иленгаяа тарялан, сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ, адууhа малай ашаг шэмые ехэ болгохо түшаа тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа hэмди.

Түрүүшын ээлжээндэ hү hаалиин фермэнүүдые хамтын подрядта оруулжа, хонишодой бригаданuudта ажахын тоосооной зарим хубиие гэхэ гү, али чек хэрэглэжэ тоосохо гурим нэбтэрүүлээбди. Энэ хабарhаа эхилжэ тракторно-тараян ажалай бригадануудhай баhал хамтын подрядта оруулагдаба. Тэрэшэлэн тэжээл үйлэдбэрилгые бэеэ даахан hалбари болгожо, түхэреэн жэл соо тарялан, сабшалан дээрэ хүдэлхэ оньhожоруулагдаhан отряд бии болгообди.

Эдэ бүгэдэhөө ямар ашаг үрэ гараа гээд харая. Бултанhаа урид Булагай hү hаалиин томодхогдоhон фермэ (даагшань республикын габьяата малшан, коммунист А. Г. Югова) хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ захалаа hэн. hүүлэй хоёр жэлдэ энэ коллектив үнеэдэйнгээ тоо толгойе олошоруулангүй, харин тэдэнэйнгээ hү шэмые эрид ехэ болгоhоной ашаар сагаан эдеэ үйлэдбэрилгые жэлдээ 1600 шахуу центнерээр дээшэлүүлээ. Мүнөөшье hү hааляа hара, квартал бүхэндэ нэмээжэл байна. Жэшээнь, байгша оной табан hарада түсэбэйнгөө ёhoop 1025 центнер hү абаха hаа, тэрэнээ 1300 килограммда хүргөөд байна. Эндэхи түрүү hаалишад Н. Ф. Баландина, Л. Ф. Нагаева, А. В. Чулкова, В. И. Заболотская гэгшэд жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө тус тустаа 1200 килограммhаа дээшэ hү hаагаад, бүхы район соогоо социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Тус коллективэй жэшээгээр Бага-Наринай hү hаалиин фермэ (даагшань Г. Н. Колесников) байгша онhоо баhал хамтын подрядаар хүдэлдэг болоод, үнгэрhэн жэлэй энэ үеымэнтэй сасуулхада үнеэн бүриhөө 1,5 дахин ехэ hү hаагаа. Энэ фермэнүүдэй нёдондо үнеэн бүхэнhөө оройдоол 1468 килограмм hү абаhан hаа, байгша ондо зээтагүй 2000 килограммда дебаа гаталха зорилготой хүдэлнэ.

Эндэ үшөө нэг нэмэжэ хэлэхэб гэхэдэ, мүнөө жэлhээ эхилжэ, манай колхоздо үхэрнүүдые шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын комплекс эмхидхэгдэнэ. Бидэ районой колхоз, совхозуудhаа жэлдэ 2500 эрэ тугалнуудые абажа, түргэн томо болгоод, шахажа, малай мяхаар тушааха ёhотой зомди. Эдэ малые үбhэ тэжээлээр өөhэдын хүсөөр гүйсэд хангаха болонобди. Тиимэhээ энэ жэлдэ hаалиингаа малые 200 гаран толгойгоор үсөөлхэ баатай болообди. Хэды тиигэбэшье үлэhэн хоёр фермэдэ үнеэдэй hү шэмын эрид дээшэлүүлэгдэhэнэйнь ашаар бүхы дээрэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилгэ, гүрэндэ худалдалга урда жэлнүүдэйхиhээ ехэ болгогдоо. Энэ продукциин өөрынь үнэ сэншье урдынхиhаа эги бодо хямдараа.

hалбаринуудта ажалай эмхидхэлэй шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлжэ, үйлэдбэрииe эрхилэлгэдэ экономическа нүлөөе зүбөөр хэрэглэхэ гээшэмнай имэл ашагтай байна ха юм.

Байгша ондо хонин ажалдамнай баhал муу бэшэ үрэ дүнгүүд түйлагдажа байна. Түл абалга урда урдынхиhаа эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ, мүнөө колхоздо зуун эхэ хонин бүхэнhөө дунда зэргээр 93 хурьган түлжүүлэгдэнэ. Харин нёдондо зуун эхэ хонин бүхэнhөө 79 хурьган түлжүүлэгдэhэн юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ гурбан бригадын зуунhаа 100 хурьга абаhан hэань, мүнөө 11 ахалагша хонишод тиимэ үрэ дүн түйлаа. Бэрхэ хонишод В. Е. Корнев, Р-Д. Ц. Цыренов, Ц-Д. А. Банзаракцаев, Ю. А. Намсараев, К. А. Югова, Ц-Д. Т. Ринчинов, Ч. В. Раднаев болон бусад зуун эхэ хонин бүхэнhөө 106-hаа 114 хүрэтэр хурьга абаад, томо болгожо байна.

Хонишоднай түйлаhанаа улам арьбадхаха, батадхахын түла хурьгадаа нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ эхэнүүдhээнь hалгааха, хонидоо тобир тарган болгохо, ноохо хайшалалгада hайнаар бэлдэхэ гэжэ оролдоно. Мүн ерэхэ намартаа үбhэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын түла даажа абаhан сабшалангуудаа уhална, отаранууд шадархи газартаа зеленко тарихаар бэлдэнэ.

Мал ажалай үрэ дүнгүүд эхэнхи ушарта газар тарялангай ямараар эрхилэгдэhэнhээ, тэндэhээ ямар ургасын абтаhанhаа дулдыдадаг ааб даа.

Тиимэhээ хабарай тарилгые хаhа саг соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ, найдамтай hайн ургаса абаха үндэhэ hуури табиха гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Энээниие хараада абажа, тракторно-тараян ажалай бригадануудhай хабарай тарилгада бүхы талаhаань бэлдэжэ, hайнааршье үнгэргөө гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Бүхы 2968 гектарта эртын ороохо тараян хүдэлмэриин 10 үдэр соо таригдаа. Байгша ондо түрүүшынхиеэ 1641 гектар сэбэр паарта хамта 150 тонно холимол минеральна үтэгжүүлгэ зурууд руунь оруулагдажа, «бурятская-79» сортын шэниисын үрэhэн эршэмтэй технологиин ёhoop таригдаа. Энэ тарялангые иланхаяа наринаар, бүхы заабариин ёhoop элдүүрилжэ, үрэhыень hайса хордоод, шанаржуулаад, хэрээhэлүүлэн тарябди.

Иимэ технологиин хэрэглэгдэжэ таригдаhан газарай ургаса мүнөө нэгэ жэгдээр, hайнааршье гаража байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ оройн болон тэжээлэй ургамалнууд таригдажа баhал дүүргэгдэхэ дүтэлөө. 800 гектарта кукуруза, наран сэсэг, мүн рапс-горох-обёос гэхэ мэтэ холигдожо таригдаа. Силос болгогдохо ургамалнуудые тариха газарта түрүүн гол түлэб азотно-фосфорно үтэгжүүлгэ, шэбхэ оруулагдаа hэн. Нёдондо тарялангай гектар бүриhөө 250 центнер кукурузын ногоон намаа ургуулжа, районой чемпион болоhон механизатор И. П. Подельский, мүн дүршэлтэй кукурузашад М. И. Голосеев, В. В. Сычев гэгшэд энэ жэлдэшье hайн ургаса абахын түла ехэ оролдолго гаргана. Үбэлдөө булаг дээрэ тошо халяагаад, тэрэнэйнгээ hайрамаар хабар эртэ 75 гектар газараа hайса шиигтүүлээ. Мүн силосэй ургамал тариhан 100 гаран гектар газарынь ДДН-70, ДДА-100м түхэлэй уhалууриин агрегадуудаар ундалуулагдажа байна.

Энэ жэлдэ силосэй ургамал тариhан газарай гектар бүриhөө дунда зэргээр 180—200 центнер ногоон намаа хуряажа, бүхыдэнь 9 мянган тонноhоо бага бэшэ шэмэтэ тэжээл нөөсэлхэ арга боломжо манайда бии. Энээнhээ гадна, олон жэлэй ногоо (донник) тариhан газарай ургасаар 2500 тонно сенаж, 800 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ ёhотойбди.

Ажахыдамнай 2100 гектар сабшалан бии. Тэрэнэй 955 гектарынь уhалагдадаг газар. Үнинэй луговодууд И. Г. Ощепков, Ф. Н. Елисеев, М. К. Брыков гэгшэдэй звенонууд энэ жэлдэ сабшалангайнгаа гектар бүриhөө 27—30 центнерhээ багa бэшэ үбhэ абахын түла хабарhаа хойшо тэндэ ехэ хүдэлмэри хэнэ. Сабшалан дээрэ 4 мянга шахуу тонно шэбхэ гаргагдаа, 327 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Хабар эртэ hайрамаар 205 гектар сабшалан уhалагдаад, мүн бүлүүр станцинуудаар, hубаг ханаабуудаар 500 гектар газар нэгэ дахин ундалуулагдаа.

Манайда мал шахан таргалуулха комплекс эмхидхэгдэхэ гэжэ дээрэ хэлээ hэм. Тиимэhээ hаалиин үнеэдые, бүхы 2000 гаран үхэрнүүдые, 25 мянган хонидые бүхы хэрэгтэй hайн шанартай тэжээлээр хүсэд хангахаhаа гадна, ондоо ажахынуудhаа асарагдаhан комплексын шахамалнуудта бардам хүрэхэ тэжээл нөөсэлхэ ёhотой болонобди. Энээниие хараада абажа, ороохо тарянай тарилгые зарим тэды хороожо, орондонь ногоон болон шэмэтэ тэжээл абаха газарые 300 гектараар үргэдхөөбди. Тэрэшэлэн 430 гаран гектарта (тэрэнэй хэхадынь мал шахалгын комплексын дэргэдэ) олон жэлдэ хэрэглэгдэхэ hайжаруулагдаhан бэлшээри бии болгохо байнабди.

hайн шанартай, шэмэтэй тэжээл бэлэдхэхын түла хуряалга дээрэ КСК-100, КПКРУ гэхэ мэтэ шэнэ түхэлэй машинануудые үргэнөөр хэрэглэхэбди. Нэгэ газарта хамта 5000 тонно силос, сенаж дараха тусхай траншейнүүдтэй, үбhэ, талха тарянай зүйл, витаминтай ногооной гурил гэхэ мэтые хадагалха бункер, склад болон hарабшануудтай, тэндэ тэжээлые холихо, шанаржуулха цехтэй тусхай ехэ байра (кормовой двор) түхеэржэ байнабди.

Тобшолон хэлэбэл, урдамнай тон ехэ, харюусалгатай ажал хэрэгүүд, түсэб, зорилгонууд байна. Тэдэниие амжалтатайгаар бэелүүлхын түла улам эршэмтэйгээр, эмхитэйгээр хүдэлхэ, үйлэдбэридөө шэнэ, түрүү онол аргануудые бүри hайнаар хэрэглэжэ, сагай эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр алхамаа шангадхан дабшаха болонобди. Ондоо арга зам үгы.

Л. МАДАГУЕВ,
Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hУРАЛС[АЛ]

ШЭЛЭХЭ, БЭЛДЭХЭ, ХҮМҮҮЖҮҮЛХ[Э]

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ үзэл сурталай хүдэлмэриин дайшалхы шэнжэ шанарые, научна хэмжээе дээшэлүүлхэ, ажабайдалтай, ажалша коллективүүдэй шиидхэдэг тодорхой асуудалнуудтай холбоосынь бэхижүүлхэ зорилгонууд табигдаа. Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түла, нэн түрүүн, партийна пропагандын удха шанарые, үзэл сурталай хүдэлмэриин кадрнуудай теоретическэ болон методическа бэлэдхэлые, коммунистнуудай ба партийна бэшэ ажалшадай политическэ hуралсалые партийна талаар хүтэлбэрилхэ ябадалые hайжаруулха шухала.

Политическэ hуралсалай хэшээл бүхэниие ашаг үрэтэй болгохын түла пропагандистын горитой хүсэлэл оролдолго, дүршэл шадабари хэрэгтэй. Тиимэhээ пропагандистнуудай кадрнуудые шэлэхэ, бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулдаг гээшэбди.

Мэнэ hая түгэсэhэн hуралсалай жэлэй туршада политическэ hуралсалай хэшээлнүүдые предприятидамнай 20 пропагандист хүтэлбэрилөө. Тэдэнэй арбаниинь КПСС-эй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, 13-ниинь — үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд. Энээнэй ашаар полит-hуралсалай нэрэ хүндэ, шанарыньшье дээшэлүүлэгдэнэ ха юм.

Мүнөө үеын пропагандист хадаа багшын эрдэм мэдэсэтэй, хүмүүжүүлэгшын арга шадабаритай, эмхидхэлшын дүй дүршэлтэй, агитаторай шунал абьястай байха ёhотой гэhэн эрилтэ табижа, энэ хүдэлмэреэ ябуулнабди.

Полит-hуралсалай үедэ шагнагшад партиин политикые, совет обществын урда мүнөө табигдаhан социально-экономическа үндэhэн шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр ойлгожо, хэшээлнүүдhээ абаhан эрдэм мэдэсээ ажал дээрээ хэрэглэхэ ёhотой.

Манай эрхим пропагандистнар Л. И. Серкина, Н. Ф. Антахшинова, Л. Н. Никифорова рефератуудые зүбшэн хэлсэлгэ, тематическа элидхэлнүүд, шагнагшадай ниитын-политическэ практика гэхэ мэтэ эршэ түгэс түхэл маягуудые хэрэглэнэ. Шагнагшадтай хамта үйлэдбэриин подразделениyүдэй экономическа ажал ябуулгые, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые тэдэнэр шэнжэлнэ, алмалта, арьбалалтын, ашаг үрын, шанарай хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Жэшээнь, Буряадай комсомолой шангай лауреат Р. Г. Вологдинагай бригадада хүдэлдэг шагнагшад түүхэй эдэй, материалнуудай гаргашые доошолуулhанай ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ алмагдаhан 1 тонно 247 килограмм түүхэй эд хэрэглэжэ, хоёр үдэр соо хүдэлөөд, 1800 хэhэг эд хэрэгсэлнүүдые түсэбтэ даабаридаа нэмэжэ гаргаhан байна.

Хэшээл бүхэнэй үйлэдбэриин экономикотой, коллективэй шиидхэжэ байгаа тодорхой асуудалнуудтай нягтаар холбоотой байбал, шагнагшадай эдэбхи үүсхэл хараа байса дээшэлнэ гэжэ hүүлэй гурбан жэлэй дүй дүршэл харуулаа. Байгша ондошье 520 хүдэлмэришэд, мүн 27 бригадын, 7 цехэй коллективүүд жэлэй даабариие болзорhоонь урид дүүргэхэ уялга абаа. Бүхыдөө XII табан жэлэй даабариие болзорhоо урид дүүргэхэ гэhэн уялга 224 хүдэлмэришэд, 4 бригада абаад байна. Тэдэнэй дунда пропагандистнууд Б. И. Костюковагай шагнагшад, нэхэгшэд Г. А. Смолина Л. В. Абрамова хоёрые нэрлэлтэй. Өөhэдынгөө табан жэлэй даабариие тэдэнэр гурбан жэлэй болзор соо дүүргэхээр хараалан хай. Пропагандист Л. И. Серкинагай шагнагшад оёдолшод А. А. Перевалова, Н. И. Середа гурба хахад жэлэй туршада табан жэлэйнгээ даабари дүүргэхэ зорилготой. Марксизм-ленинизмын үндэhэ hууриин hургуулиин шагнагшад, коммунистнууд В. Г. Зурбанова, Н. А. Пуляевская гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг эсхэлгын цехэй бригаданууд табан жэлэй түсэбтэ даабарияа 4 жэл 10 hарын туршада дүүргэхэ уялга абанхай.

Политическэ болон экономическа hуралсалай hургуулинуудтамнай хүн бүхэнэй, коллективэй социалис уялгануудые, ургамжын түсэбүүдые зүбшэн хэлсэлгын хэшээлнүүд заншалта болонхой. Иимэ хэшээлнүүд коллективэйнгээ урда шагнагшадай харюусалгые дээшэлүүлдэг байна. Бригадна подрядай гуримые нэбтэрүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Мүнөө фабрикада хүдэлэгшэдэй 70 процентнь бригадна подрядай гуримаар хүдэлжэ байнхай.

hүүлэй үедэ шагнагшадай ниитын-политическэ эдэбхи хараа байса дээшэлээ: тэдэнэй 8-ниинь парткомой гэшүүд, 7-ниинь-профкомой гэшүүн, мүн хоёр хүн бүхэнэй нэгэниинь саг үргэлжын ниитын даабаритай, 11 шагнагшад бригаданuudай соведүүдэй бүридэлдэ ородог гээшэ. Соведүүд бригада болон цехэй ажал хэрэгүүдые hайжаруулха, технологическа ба ажалай журамые бэхижүүлхэ асуудалнуудые шиидхэдэг байха юм.

Нэхэлгын цехэй мастерай эдэбхитэй туhалагшад Н. С. Устьянцев, А. П. Кадочников, оёдолой цехэй бригадир Л. А. Капустина, нэхэгшэд Л. В. Абрамова, Г. А. Смолина ходо-доо ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ ябадаг, түсэбтэ даабаринуудаа болзорhоо урид дүүргэхэ гэhэн үүсхэлэй эхи табигшад болоно. Шагнагшадай дунда Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, районно Соведэй 10 депутат, городской Соведэй 6 депутат, арадай 9 заседатель бии. Жэшээнь, съездын урда тээхи социалис мүрысөөнэй эхи табиhан эсхэлгын цехые хүтэлбэрилдэг Н. М. Иванова комсомолой hуралсалай пропагандист юм. Тус цехэй коллектив түсэбhөө гадуур 50 мянган эсхэгдэhэн хэhэгүүдые бүтээхэ гэhэн уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэhэн байна.

«Оедолой конвейер бүхэндэ — түсэбтэ хангалга» гэhэн уряа доро хүдэлжэ, энэ цех 65700 хэhэг үлүүлэн эсхээ. Гол операцинуудта эндэ хүдэлдэг 50 хүнэй 10-ниинь продукцияа өөhэдөө шалгажа тушааха эрхэтэй. Цех соо ажалай журам эбдэгшэ нэгэшье хүн үгы. Н. И. Будаевагай хүтэлбэрилдэг эсхэгшэдэй бригада съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр республикын Хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулагданхай.

Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ажалдаа коммунис ёhoop хандаха, коллектив дотороо харилсан туhалалсалгын ёhо заншал хүмүүжүүлхэ талаар эсхэлгын цехтэ горитой ажал ябуулагдана. Цехэй коллектив гэшүүдэй ажалай hайн үрэ дүнгүүд эндэhээ эхитэй гэе hаа, алдуу болохогүй.

Политическэ болон экономическа hургуулинуудай хүдэлмэриие нарижуулан hайжаруулhанай, ажахые эрхилэлгын, соёлой ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хоорондоо нягта холбоотойгоор ябуулhанай ашаар хүдэлмэришэдые үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа hургаха гэhэн зорилго партийна, профсоюзай организацинуудай урда табигданхай.

Тиимэhээ нэн түрүүн пропагандистска кадрнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэридэ гол анхарал хандуулагдана. Пропагандистнарай шадабариие, полит-hуралсалай ашаг үрэ, шанарые дээшэлүүлхын түла нээмэл хэшээлнүүдые саг үргэлжэ эмхидхэнэбди. Манай пропагандистнар гү, али районой эрхим пропагандистнар иимэ хэшээлнүүдые бэлдэдэг. Жэшээнь, манай пропагандистнар нарин сэмбын комбинадта, республиканска больницада болоhон нээмэл хэшээлнүүдтэ хабаадаа. Энээнhээ гадна пропагандистнарай районно, городской семинарнуудта, партийна, совет, ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалгануудта тэдэнэр [...] баададаг байна.

Тиигэбэшье бүхы hур[...]нуудай хүдэлмэри h[...] ябуулагдана гэхэ арга[...] Заримдаа хэшээлнүүд бо[...]гүй, али хангалтагүйг[...] үнгэргэгдэдэг байна. [...] ушарнууд нэн түрүүн [...] пропагандистнараймнай [...] тическэ, методическэ hу[...] лэдхэлhээ эхитэй.

Полит-hургуулинуудые [...] бэрилэгшэд хэшээл үнг[...] сагай үедэ элдэбын с[...] зүблөөнүүдтэ ошохо [...] болодо, тэдэниие дубл[...]даар hэлгэнэбди. Иимэ [...]нууд хэшээлэй ашаг үр[...]рые дээшэлүүлхэ хэрэг[...]лэ hаад хүргэдэг.

Фабрикын партийна [...]заци болон захиргаан [...]нистнуудай, партийна [...] ажалшадай марксистско[...]скэ hуралсалай ашаг үр[...]рые дээшэлүүлхэ, шагна[...] ажабайдалтай, ниитын-[...]ческэ практикатай хол[...] бэхижүүлхэ талаар үшөө [...]сэл оролдолго гаргаха [...] Хэшээлнүүдые үнгэргэхэ[...]гэс онол аргануудые, маягуудые бэдэрхэ, ажа[...]хилэлгын, политическэ [...] социальна асуудалну[...] шиидхэлгэдэ шагна[...] эдэбхитэйгээр элсүүлхэ [...] табинхайбди.

Партиин XXVII съезд[...]териалнуудые шудалха [...] мүнөө сагай түүхэтэ уд[...]нарые, обществын урда [...]даhан гайхамшагта зори[...]дые пропагандистнар ш[...] бүхэндөө тодорхой [...] ойлгуулха уялгатай. Энэ [...]салгата үүргэеэ манай [...]гандистнар, үзэл суртал[...]дэлмэриин эдэбхитэд н[...] түрэтэйгөөр дүүргэхэ ар[...]далтай гэжэ тоолонобд[...]

П. СОКО[...]
гадар трикотаж хубса[...] фабрикын парт[...] секре[...]

XII ТАБАН ЖЭЛ: ХУРДАДХАЛГЫН ЗАМААР

ЛЕНИНГРАДАЙХИД ШЭНГИ ГАБШАГАЙГААР

«Барилга аали түргэнөөр хэхэ ябадалтай саашадаа эбсэжэ болохогүй. Энээнhээ боложо айхабтар ехэ мүнгэн зөөриин эрьесэ hаатуулагдажа, арадай ажахыдахи эрдэм-техникын дэбжэлтэдэ hаад ушаруулагдана»,— гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев партиин XXVII съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ, онсо тэмдэглээ бэлэй. Буряадай участогай барилгашад, тэрэ тоодо «ЛенинградБАМстрой» гэжэ оньhожоруулагдамал-нүүдэл колоннын коллектив үйлэдбэридэ түрүү онол арга, оньhон техникэ үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, барилга түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хэжэ, түсэбтэ даабаринуудаа хододоо үлүүлэн дүүргэхэ, бүхы объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушааха гэhэн холын хараатай түсэб зохёогоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ байна.

Ленинградай барилгашад арбан хоёрдохи жэлээ Байгалай хойто эрьедэ зэрлиг тужын оёорто Северобайкальск город бодхоолсоно. Энэ хугасаа соо Ленинградай барилгашад 90 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, 1170 үхибүүдэй hураха дунда hургуулиин, 280 үхибүүдэй байха хоёр сад-ясли, аптекэ, кафе, столово, магазинуудай байшангуудые hайн гэhэн сэгнэлтэтэйгээр саг үргэлжын ашаглалгада тушаагаад байна.

«ЛенинградБАМстрой» колоннын хүдэлмэришэд хурдадхалгын табан жэлдэ 33 миллион түхэригэй барилга Северобайкальск хотодо хэхэ даабаритай юм. Жэл бүри 6 миллионhоо дээшэ мүнгэ ашаглаха болоно бшуу.

Эндэ «Иимэ ехэ хараа түсэб бэелүүлхэ арга боломжо эдэнэртэ бии ха гү?» — гэhэн асуудал гаража ерэнэ.

— Бидэнэр үшөөл ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хэхэ арга шадалтайбди. Юуб гэхэдэ, Северобайкальскда промышленна hайн баазатай болонхой. Элдэб зүйлэй түмэр бетон хэрэгсэлнүүдые холын Ленинград хотоhоо зөөхэеэ болинхойбди. Ленинградай промышленна предприятинуудтай, барилгын эмхи зургаануудтай холбоо барисаагаа бэхижүүлнэбди, ажалай хэлсээ баталнабди. Хүдэлмэришэднай үйлэдбэриин орёо асуудалнуудые шадамар бэрхээр, ехэл зүбөөр шиидхэжэ, ямаршье ажал эрхим шанартайгаар хэдэг баян дүршэлтэй болонхой. Эдэнэй оролдосотой ажалай ашаар лэ хамаг бүхы амжалтанууд түйлагдана,— гэжэ «ЛенинградБАМстрой» колоннын начальник В. М. Анисимов хэлэнэ.

Зүб даа. «ЛенинградБАМстрой» колоннын коллективтэ ажал хэрэгээ hайн мэдэдэг, дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд олон. В. Н. Василевский, В. П. Аркадьев, В. Т. Денисенко, В. А. Кулида гэгшэд Северобайкальск хотын барилгада бүри 1975 онhоо хойшо хабаадалсажа, эрхим түрүү ажалаараа БАМ-айхидай дунда мэдээжэ болонхой. Василий Аркадьев үшөөл залуу. Гэбэшье Ленинград хотодо байрын гэрнүүдые барилсажа, ажалай ехэ hургуули гараhан хүн. Байгалай хойто эрьедэ бүри 1975 ондо олон дабхар түрүүшын гэрэй hуури табилсаа, ашаглалгада оруулалсаа. В. П. Аркадьев 130—170 байратай гэрнүүдэй 25 торхо хабсаргалсаhан байха юм. Эдэ гэрнүүдэй олонхинь ашаглалгада тушаагданхай. Мүнөө В. П. Аркадьев 20 хүнhөө бүридэhэн бригада толгойлно. Дүршэл шадабаряа залуушуулда ехэл дуратайгаар дамжуулжа, тэдэниие hурган хүмүүжүүлдэг юм.

Юрын хүдэлмэришэнhөө министр хүрэтэрөө hанал бодолоо хубилгаха, харюусалгаяа сэдьхэл бодолоороо мэдэрхэ, hайн hайхан юумэ ажал хэрэгтээ нэбтэрүүлхэ тухай ходол бодомжолжо ябаха зэргэтэй гэhэн эрилтэ мүнөө табигдана. В. Т. Денисенкын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив партиин табиhан энэ эрилтые бэелүүлхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Ажал хэрэгтээ шэнэ ёhoop хандана, шэнэ юумэ нэбтэрүүлнэ. Дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэн В. Т. Денисенкын бригадын гэшүүд хирпиисээр барилга хэхэ ехэ дүршэлтэй болобо. 120 байратай гэр, аптекэ, кафе эрхим сэгнэлтэтэйгээр барижа, ашаглалгада тушаагаа юм. Тиихэдэ үшөө нэгэ 120 байратай гэрэй, КПСС-эй горкомой байшангай торхонуудые бодхоожо, дотор талын хүдэлмэри хэгшэдтэ тушаагаад байна. Мүнөө В. Т. Денисенкын бригадын коллектив Северобайкальск станцида түмэр замай вокзалай барилга эхилбэ.

— Энэ вокзалай барилгада 960 мянган түхэриг hомологдонхой. Байгша ондо 400 мянган түхэриг ашаглажа, торхыень гол түлэб бодхоохо даабаритайбди. Энэ объект бригадна подрядай гуримаар хэгдэнэ. Бүхы материал, зэр зэмсэг, оньhон техникэ дутамаггүйгөөр абанабди. Гурбан халаанай туршада таhалгаряагүйгөөр барилга хэжэ, түсэбтэ даабаряа үлүүлхын түла бүхы бригадараа оролдонобди,— гэжэ бригадир В. Т. Денисенко хэлэнэ.

Тус бригадын коллектив хүдэлмэреэ шэнэ гуримаар эмхидхэhэнэй ашаар ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабаряа 160—170 процент дүүргэнэ. Ягаад иимэ үндэр дүнгүүдые түйланаб? Үсөөн хүнэй хабаадалгатайгаар ехэ хэмжээнэй ажал хэнэ, барилгын үнэтэй сэнтэй материал арьбална, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлнэ. КПСС-эй Северобайкальскын горком энэ түйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан вымпелээр шагнаhан юм. Бригадынь гэшүүд мүнгэн шангаар hара бүри урмашуулагдадаг.

В. А. Кулида, Л. И. Дорофеев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданuudай коллективүүд байрын гэрнүүдэй, социально-соёлой байшангуудай дотор талын хүдэлмэри эрхим шанартайгаар хэжэ, үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна. Эдэнэр гэрэй дотор талада хэгдэхэ хүнгэн бэшэ ажалда элдэб зүйлэй оньhон түхеэрэлгэнүүдые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, бүхы ажалаа богони сагай туршада хэжэ, байрын гэрнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушаахада хубитаяа оруулалсана. hаяшаг 170 байратай гэр Северобайкальск хотодо хараалагдаhан болзорhоо гурбан hараар урид ашаглалгада тушаагдаба. Ленинградай барилгашадай эдэбхи үүсхэл гаргаhанай ашаар лэ иимэ hайн үрэ дүн түйлагдана.

«ЛенинградБАМстрой» колоннын хүдэлмэришэд үе сагай эрилтые ехэ зүбөөр ойлгожо, хурдадхалгын табан жэлдэ байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые, промышленна объектнүүдые бүри олоор ашаглалгада тушаажа, БАМ-ай барилгашадай, түмэр замшадай эрилтые бүри hайнаар хангаха гэhэн зорилго урдаа табина. Табан hарынгаа даабариhаа гадуур эдэнэр 230 мянган түхэригэй барилга хэжэ, амжалтаяа арьбадхаба.

— Зунай дулаан үдэрнүүдые дүүрэнээр хэрэглэхэ зорилготойбди. Булта хүдэлмэришэднай хоёр халаанай туршада хүдэлхэ юм. Байгша оной дүүрэтэр 120 байратай хүшөө хоёр гэр ашаглалгада оруулхабди. Энэ зорилго бэелүүлхын түла бүхы коллективээрээ оролдонобди,— гэжэ колоннын начальник В. М. Анисимов хөөрөө hэн.

К. ЖАМЬЯНОВ.

БАЯН УРГАСА

Жэл бүхэндэ түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэжэ, ороохо тарянай тогтууритай баян ургаса ургуулдаг Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд сэбэр паар хахалха түсэбөө саг болзортонь дүүргээ. Бүхыдөө эндэ 3200 гектарта сэбэр паар гэхэ гү, али тарилгада хэрэглэгдэдэг бүхы газарайнь 25 процентнь элдүүрилэгдэнэ. Колхозой гурбан бригадын механизаторнууд даабаряа саг болзортонь дүүргэхын түлөө нилээд оролдоо. Жэшээлбэл, нэгэдэхи бригадын трактористнууд Виктор Хышиктуев, Петр Югов, Баир, Анатолий Балдановууд сэбэр паар хахалхадаа, үдэр бүхэндэ нормоёо 140—150 процент дүүргэдэг байhан юм. Мүн хоёрдохи бригадаhаа Бимба Лубсанов, Геннадий Эрдынеев, гурбадахи бригадын трактористнууд Юрий, Николай Батуевууд, Жергал Сампилов гэгшэд бүтээсэтэйгээр ажаллажа гараа.

Байгша ондо колхозой механизаторнууд 80 гектарта түрүүшынхеэ сидеральна паар бэлдэхэ технологи нэбтэрүүлээ юм.

Н. НАМСАРАЕВ.

БОЛЗОРhООНЬ УРИД

Кабанскын шубуунай фабрикын Истоминой эхэ нугаhадые үсхэбэрилдэг фермын коллектив үйлэдбэриингөө түсэбые жэл бүхэндэ амжалтатайгаар дүүргэдэг юм. Эндэ дүй дүршэлөөр баян шубуушад ажалладаг.

П. В. Степановай даадаг тус коллектив арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 2400 мянганhаа доошо бэшэ нугаhанай үндэгэ абахаар хараална. Истоминой шубуушад мүнөө 1567 мянган үндэгэ суглуулжа, хахад жэлэйнгээ даабариие холо үлүүлбэ. Эдэнэр абаhан үндэгэеэ дальбараа болгохыень инкубаторна станцида эльгээhэн байна.

Фермэ дотор ажал хэрэгээрээ суурхаhан түрүүшүүл hаяла олон. Тэдэнэрэй дундаhаа Лидия Алексеевна Белозерцевае онсолон тэмдэглэхээр. Энэ суута шубуушан байгша ондо даалгагдаhан бүлэгhөө бүхыдөө 141600 үндэгэ суглуулха үндэр социалис уялга абаад, мүнөө үнгэрhэн табан hара соо тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлhэнээ элидхэбэ.

А. БУСУРМАНОВ.

Совет орон дотор

БУЛТАНДА ТУhАТАЙ

ГРОЗНЫЙ. Гэртээ хэрэггүй болоhон зүйлнүүдhээ түбэггүйхэнөөр hалахадань, Грозныйн хүн зондо Чечено-Ингушай вторсырьегой конторын хүдэлмэрилэгшэд туhална. Тэдэнэр нүүдэл пунктнуудые эмхидхээ юм. «Вторма» — «хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ зүйлнүүд» гэжэ томоор бэшээтэй автофургонууд байрын кварталнуудаар ябажа, айлнуудhаа саарhа, хуушан хубсаhа хунар, машинын хуушарhан шиинэ болон бусад зүйлнүүдые тушаажа абаад, орондонь хоморой эд бараа худалдадаг болоо.

Энэ хэрэгынь гансашье хүн зондо бэшэ, харин бэлэдхэгшэдтэ туhатай байна. Хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ зүйлнүүдые тушаажа абаха пунктнууд ходо дуталдадаг ха юм. Энээнэй урда долоон хоногой туршада суглардаг байhанhаа hураггүй ехэ элдэб зүйлнүүд түрүүшын үдэр ороhон байна.

Хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ материалнуудта анхаралай ехээр табигдадаг болоходо, бэлэдхэгшэд хүдэлмэреэ нарижуулан hайжаруулна. Микрорайон бүхэндэ тусхай машина хубаарилагданхай, үдэшын сагта ба амаралтын үдэрнүүдтэ нүүдэл пунктнууд олоор ябадаг болонхой. Хангалгын энэ түхэл янзые автономито республикын бусадшье hуурин тосхонуудта нэбтэрүүлхэ гэжэ хараалагдана.

МАЛ АЖАЛ—ГАБШАГАЙ АЖАЛ

ЗАПОРОЖИ. Эндэхи гидролизно-дрожжын заводто үйлэдбэрилэгдэдэг болоhон углеводоор баян ургамалай тэжээл шэмэ шанарайнгаа талаар ороохо тарянай зүйлнүүдтэ ба силосто булигдахагүй юм. Модо болбосоруулхада гарадаг үлөөдэhэнhөө ба хүдөө ажахын ургамалнуудай үлөөдэhэнhөө тэрэ бэлэдхэгдэдэг. Ленинградай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ ой модоной-техническэ академиин эрдэмтэдтэй суг хамта предприятиин мэргэжэлтэд тэрэниие бэлэдхэхэ шэнэ технологи зохёон бии болгоо юм.

Малай рациондо нэмээгдэхэ шэмэ ехэтэй иимэ тэжээлэй бүридэлдэ саахар, клетчатка болон микроэлементнүүд ородог.

Жэлэй дүүрэтэр колхоз, совхозуудай захилнуудаар 2000 шахуу тонно углеводоор баян ургамалай тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ предприяти түсэблэнхэй. Саашадаа завод областиин бүхы томо фермэнүүдые иимэ тэжээлээр хангадаг болохо юм.

ЭРДЭМТЭДТЭЙ ХАНИ БАРИСААТАЙ

БРЕСТ. Эндэхи «Полесский» ба Кутузовай нэрэмжэтэ совхозуудта Белоруссиин Пинск хотын эдир натуралистнуудай станциин хүмүүжэмэлнүүд «превосходный», «победа» гэhэн сортын помидорой рассада дамжуулhан байна. Гектарhаа 600 центнер ургаса үгэдэг иимэ сортын помидорой үрэhэ хүрэнгэ Белоруссиин хартаабха болон овощой эрдэм шэнжэлгын институдай эрдэмтэд hурагшадта эльгээhэн байгаа.

Н. И. Вавиловай нэрэмжэтэ ургамал тарилгын бүхэсоюзна институдай, ЕССР-эй Наукануудай Академиин Түбэй ботаническа саадай, бусад эрдэм шэнжэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэй эдир юннадууд харилсаа холбоо тогтоонхой.

hурагшад участогуудтаа шэнэ сортнуудые туршадаг, агротехническэ түрүү аргануудые хэрэглэжэ нэбтэрүүлдэг байна.

Гансал өөрынгөө хотын ба районой 20 hургуулиие бэшэ, харин олохон предприятинуудые, дүтэ шадарай ажахынуудые овощой болон элдэб сэсэгүүдэй үрэhэ хүрэнгөөр станци хангадаг юм

(ТАСС).

Московско область. «Электростальтяжмаш» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ научно-техническэ дэбжэлтэ хангаха хэрэгтэ ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшад горитой хубитаяа оруулжа байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Уралан нарижуулагшад таhагые даагша А. И. Сухарев, ахалагша инженер Д. Л. Лексенберг (зүүн гарhаа) байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Фашис Германиин Советскэ Союзда добтолон ороһоор 45 жэлэй ой мүнөөдэр гүйсэбэ

ХАРАТА ХЭРЭГҮҮДЫНЬ ЗЭБҮҮРХЭЛ ТҮРҮҮЛНЭ

…с Германиин Советскэ Союзда добтолон ороһон…йшо 45 жэл байгша оной июниин 22-то гүйсэхэнь. …үедэ гитлеровецүүдэй үүдхэһэн харата муухай …д тухай, арадуудай үһөөгөө абаһан тушаа юриди-…рдэмэй доктор, профессор Николай АЛЕКСЕЕВЭЙ …дотор хэлэгдэнэ.

…хоёрдохи дайнай …овецүүдэй үүдхэ-…муухай үйлэ хэрэ-… нацис партиин …Германида эзэр-…рэглэһэн зэрлиг …удайнь, һүйдхэл-…удайнь үргэлжэ-… байгаа. Засаг бу-…ар лэ нацистнууд …үдые бүридхүүл-… аюулгүйе сахи-…, гестапо, СС-эй …элнүүдые хэрэг-…зэл бодолтоние …лээ бэлэй. Тиин … коммунистнууд, …арадууд, нацист-…шэлдэгшэ бусад-… гэшүүд концент-…герьта хаягдаһан …улһан байха юм. …обтолон ороһон …ойноһоо «айнзац-… нэрлэгдэһэн по-…н СД-гэй тусхай …зэрмэдэн абаһан …и хүн зониие, …һан сэрэгшэдые …игдаһан юм. Энэ …а хэрэгүүдтэ вер-…зэмдэгдэһэн га-… захиргаанайхид-…даг байгаа.

…үдэй зэрхэг ту-…олгодо дайрагда-…һээ Советскэ Со-…гээлтэ хоролтодо …ллион совет эрхэ-…, 1710 город, 70 … тосхон һүүрин …ан, галдаргаһан, …ллион байшан гэр… 25 миллион хүн …агүй үлэһэн бай-…үрэнэй экономи-…хэ хохидол уша-… дүрбэн миллион …ной хүдэлжэ бай-…омышленна пред-…мянган километр …е, түмэр замай …, элүүрые хам-…мянган эмхиие, 84 …улиие, 43 мянган … фашистнууд һан-…хэһэн, 98 мянган … совхозые, 2800 …һон байгаа.

…ай үүдхэһэн үшөө …үйлэ хэрэг гэхэдэ, …газарһаа хүн зо-…н болгохын тула …хүсөөр туужа …олоно. Мүн «Ост» …ральна түсэбэй …гдэһэн газар ню-… зониие алаха, …дэнь немец ко-… нүүлгэхэ зорил-…юм. Энэ түсэбэй …гай зонһоо «су-…газар дайдануудые …аха немец коло-

нистнуудай тоо толгой, «германизаци» хэгдэхэ саг болзор тодорхойлогдоһон байха юм. «Ост» гэһэн түсэбөөр Советскэ Союзай болон Польшын газар дайда дээрэ 120—140 миллион хүн зониие хюдахаар хараалагдаһан байгаа.

СС-эй рейхсфюрерэй дэргэдэхи гол захиргаанай — ажахын управлениин захиралтын үндэһөөр 1941 оной декабрьһаа эхилжэ, концентрационно лагерьнуудта «уймаршуулһаа» «сэбэрлэхэ» гэһэн уряа доро хүн зониие хюдажа эхилээ юм (энэнь «Т-4-13» ябуулга гэжэ нэрэтэй).

Үнгэрһэн зуун жэлдэ Гаагада, 1929 ондо Женевэдэ бэталагдаһан плендэ орогшодто хандалга тухай уласхоорондын хуули ёһоной хэлсээе баримталангүйгөөр гитлеровецүүд тэдээндэ хүнэй үнэргүй хэрзэгы хатуугаар хандахые уридшалан түсэблэһэн гэшэ. 1941 оной июльдэ «комиссарнууд тухай захиралта» гэжэ нэрлэгдэһэн «хуули» тунхаглагдаа бэлэй. Эндэ комиссарнуудые тэрэ доронь элирүүлэн илгажа, хюдаха гэһэн захиралта үгтөө юм. СД-гэй полициин удамаршан Гейдрих гэгшэ 1941 оной июлиин 17-до 8-дахи номерой захиралта гаргахадаа, плендэ абтагшадэй лагерь бүхэндэ нацис рейхтэ аюул тохёолдуулжа боломоор хүн бүхэниие элирүүлэн хюдаха эрилтэ табяа һэн. Тиимэ хүнүүдэй тоодо «мэргэжэлтэ революционернүүд», «партиин уялга дүүргэгшэд», «ажахын хүтэлбэрилэгшэд», «совет интеллигентнүүд» болон бусад орохо юм гэжэ заагдаһан байна.

Харата муухай үйлэ хэрэгүүдээ нацис хүтэлбэрилэгшэд нюуха гэжэ оролдоһон юм. 1944 ондо совет сэрэгшэдэй шангга сохилто доро бүхы фронтнууд дээрэ сухариха баатай болоходоо, плендэ ороһонойнгоо удаа лагерьта хаюулаашадые бултыень хюдаха захиралта үгтөө һэн. Юуб гэхэдэ, тэдэ фашистнуудай хархис муухай хэрэгүүдыень гэршэлжэ болохо байгаа бшуу. Тиин тэдэниие тусхай крематоринууд соо галдаһан гү, али газар доро булаһан байгаа. Энэ муухай хэрэгые «1005» гэһэн тусхай командануүд бэелүүлдэг һэн.

Германида болон Европын бусад эзэмдэгдэһэн гүрэнүүдтэ 55 концентрационно лагерь, тэдэнэй 1082 филиал, ажалай 7205 лагерь, нүүлгэлгын болон транзитна 371 лагерь, 2071 түрмэ, 505 гетто, плендэ орогшодой 2663 лагерь, «Тодта» гэһэн сэрэгэй-барилгын 80 лагерь тоологдодог һэн. Эдэ 14033 пунктда хүн зон айхабтар хүшэр хүндэ эрхэ байдалда байлгагдадаг, хюдагдадаг бэлэй. Освенцим, Майданек, Треблинка, Маутхаузен, Заксенхаузен, Бухенвальд болон бусад лагерьнуудта нацистнууд хүн зониие газаар хорложо, буудажа, үлэсхэлэн хооһон байлгажа, хүндэ хүшэр ажал хүдэлмэридэ туужа, хосороодог байгаа.

Фашизмые дараһан түүхэтэ Илалта нацистнуудай харата муухай үйлэ хэрэгүүдтэ эсэс табижа, эзэмдэгдээд байһан арадуудые сүлөөлһэн гэшэ. Үшөө дайнай дүүрээдүй байхада, гэмтэ ябадал хэһэн этэгээдүүдые хэһээхэ тухай асуудал табигдаһан юм. СССР-эй эдэбхитэй хабаадалгаар эб нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй хоорондо тусхай хэлсээнүүд баталагдаа бэлэй. Уласхоорондын Сэрэгэй Трибуналые бии болгоһон ушар, харата муухай үйлэ хэрэгүүдые үүдхэгшэдэй гол удамаршадые Нюрнбергскэ сүүд дээрэ (1945 оной ноябриин 20—1946 оной октябриин 6) гэм зэмыень амсуулга айхабтар ехэ удха шанартай. Энэ хадаа бүхы түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэнэй хүсэжэ байһан үһөөгөө абалгын түүхэтэ үйлэ хэрэг болоһон юм. Сүүдэй урда зогсогшодой 12-ынь саазалуулагдаһан, 3-ниинь — наһаараа түрмэдэ хаагдаһан, 4-ниинь элдэб болзороор эрхэеэ хаһагдаһан, 3-наинь зэмэ сагааруулагдаһан байгаа. Эндэ гаргагдаһан шиидхэбэри соо иигэжэ хэлэгдэнхэй:— «Зэрхэг түримхэй дайе үүдхэлгэ хадаа уласхоорондын шэнжэтэй гансал гэмтэ ябадал бэшэ, харин энэ уласхоорондын эгээл хүндэ гэмтэ ябадал болоно, юуб гэхэдэ, хорото муухай хэра сэдьхэлһээл үндэһэтэй ха юм».

Трибуналай Уставаар мэдэрэгдэһэн уласхоорондын эрхэнүүдэй гол удхань—бүгэдэнэй сахиха эрхэнүүдэй гүримынь болгожо, ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай резолюцияар баталагданхай. Энэнь мүнөөшье хүсэндөө үлэнхэй.

1947—1949 онуудта Нюрнбергдэ американ трибуналнууд хүн зон дээрэ элдэб муухай туршалгануудые хэһэн нацис медигүүдэй бүлэгэй, нацис юстициин хүтэлбэрилэгшэдэй, концентрационно лагерьнуудые даагша СС-эй захиргаанай — ажахын управлениин начальник Полиин болон тэрэнэй удамаршадай, олон хүн зониие саазалһан фельдмаршал Листын ба бусад гэмтэдэй расанүүдай ба сэлеэнүүдэй гитлеровскэ управлениие толгойлогшодой, мүн бусад сэрэгэй гэмтэдэй харата үйлэ хэрэгүүдые хараһан байна. Сүүдэй урда зогсоһон 177 хүнэй 144-дэнь зэмэ тохогдоо юм.

Нюрнбергдэ үнгэргэгдэһэн сүүдлэлгэ дээрэ «Гурбадахи рейхэй үзэл суртал эрхэ сахилгатай, хуулитай ялшье таарахагүй. Гурбадахи рейх хуулитай эбсэн байжа шадахагүй, харин хуули гурбадахи рейхтэ үлэхэгүй байгаа» гэжэ тэмдэглэгдээ һэн.

50-яад онуудта, социалис гүрэнүүдэй урдаһаа үүдхэгдэһэн «хүйтэн дайнай» эхилхэдэ, американ трибуналнуудаар зэмэдэ оруулагдаһан нацистнууд түрмэнүүдһээ табигдаа бэлэй. США-гай засагаархид нацистнуудай дээдэ тушаалтадые, хара хэрэгүүдые үүдхэхэ тэдэнэй дүй дүршэлые хэрэглэхэ дуратай байгаа. США-гай тагналгын органуудай нацистнуудтай нягта холбоотой байһан ушарнууд байд гээд лэ элирүүлэгдэнэ. Энэнь хүн зоной урдаһаа хорото муухай үйлэ хэрэгүүдые үүдхэгшэдые хэһээхэ тухай уласхоорондын эрхэнүүдые сахиха талаар хэлсээнүүдынь, ООН-ой резолюцинуудые американ засагаархидай эгһөө эбдэжэ байһые гэршэлнэ. СССР-эй газар дайда дээрэ харата муухай ябадалнуудые үүдхэһэн, мүнөө үедэ США-да ажаһуудаг 140 гэмтэдэй үйлэ хэрэгүүд тушаа гэршэнүүдые Советскэ Союз 1976—1982 онуудта США-гай юстициин органуудта дамжуулаа һэн. Харин эдэнэй наймаһиинь лэ американ эрхэтэнһээ хаһагдаһан, нэгэниинь шье СССР-тэ дамжуулан үгтөөгүй юм. Нацис гэмтэд бусадшье гүрэнүүдэй хуулиар хэһээгдэһэн байна. 1945 оной майн 8-һаа 1964 оной январиин 1 хүрэтэр баруун гүрэнүүдэй сүүдүүд 5 мянга шахуу гэмтэдые хэһээгээ. 4 мянганиинь бусад гүрэнүүдтэ үгтөө. Польшын, Чехословакиин сүүдүүд 16—16 мянган, ГДР-эй сүүдүүд — 12 мянган, ФРГ-гэй сүүдүүд — 6100 гэмтэниие хэһээгээ. Гэхэтэй хамта нацис гэмтэд бултадаа гэмээ амсаа гэхын аргагүй. ФРГ-дэ сэрэгэй гэмтэдые хэһээхэ хуули абтаагүй юм. Олон мянган хүн зониие хюдаһан нацис алууршад үшөө 1871 ондо абтаһан уголовно кодексын статьягай үндэһөөр хэһээгдээ. Энэнь нэгэ хүниие алаһан этэгээтэндэ амсуулха зэмэ хараалһан статья болоно. 1968 оной октябриин 1-дэ хуулиин параграф хубилгагдажа, тэрэнэй ёһоор нацистнууд алууршад бэшэ, миил туһалагшад болгогдожо, гэм зэмэнь зөөлэрүүлэгдэһэн байна.

Хүн түрэлтэнэй урдаһаа харата муухай үйлэ хэрэгүүдые үүдхэгшэдэй ёһотоор гэмээ амсахынь тула оруулагдаһан дурадхалнуудые бүридхэлгэдэ Советскэ Союз эдэбхитэйгээр хабаадаа, мүн уласхоорондын эрхэнүүдэй эрилтэнүүдые сахилгада, сэрэгэй гэмтэдэй гэмээ амсалгада, түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэдэй империализмын гэмтэ ябуулгануудые элирүүлэн буруушаалгада ходо-доо эдэбхи үүсхэл гаргадаг юм.

(АПН).

Энэ зураг дээрэ немец хүдэлмэришэн ангиин түрүүшын гүрэнэй ниислэл хото Берлинэй түбые харанат. Анхандаа фашистнуудай эшээн байһан энэ город дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ һэргэн бодожо, амгалан байдалай түлөө тэмсэлэй һүлдэ болоо гэһээ, алдуугүй байха. Трептов-парк соохи фашизмтай тэмсэлдэ унаһан совет сэрэгшын һүр жабхаланта хүшөө дайнай аюулай хэды ехэ аймшагтай хойшолонтойе, арадуудай үнэн зүб хэрэгэй хэзээдэшье илан мандаха байһые һануулна бшуу. Гансашье энэ хүшөө бэшэ, үшөөл олон тоото дурасхаалта газарнууд дэлхэйн хоёрдохи дайниие энэ городто эзэлүүдгүй һануулхал!

ТАСС-ай фотохронико.

Рабдан РАБЖУЕВ

ВЕТЕРАНУУДТА

Эсэгын дайнда, эдирхэн наһандаа,
Эрэлхэг зоригой габьяа харуулаат.

Эзэрхэг дайсанаа эшэсндэнь дарапсаад,
Эбдэрһэн байдалаа һэргээн байгуулаат.

Дайндаш, ажалдаш ветеранууд —
Дархан солото совет сэрэгшэд,
Алдар солотнай дэлхэй дүүрэн тараа,
Алтан одоор хэтэдээ туяараа.

Аюулта дайнай һүйдхэлтэ һандарал,
Алдалһан нүхэдөө дурсан шаналнат.

Аба оронойнгоо эрээдүйн һалбарал,
Ажана жаргалые харан баясанат.

Дайндаш, ажалдаш ветеранууд —
Дархан солото совет сэрэгшэд,
Алдар солотнай дэлхэй дүүрэн тараа,
Алтан одоор хэтэдээ туяараа.

Эрхэ сүлөө энхэ жаргалыень
Олонхон арадта олгожо үгөөлта!

Эрхим үүргэеэ—инмэл байхыень
Совет сэрэгшын нэрыень үргөөлта!

Дайндаш, ажалдаш ветеранууд —
Дархан солото совет сэрэгшэд,
Алдар солотнай дэлхэйдэ тараа,
Алтан одоор хэтэдээ туяараа.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

ОЛОНДО ХҮНДЭТЭЙ

Үдын эдеэ хоолой үедэ полевой станда Верын хүрэжэ ерэхэдэ, механизаторнууд үрдилдэн тэрэниие сай уухыень уриба.

— Верочка, һуу, бидэнээр эдеэлэ. Ажалшни хэр бэ?

— Һайн даа! Эдеэлээд ябанаб.

— Халуун сайшье уугыш даа. Һүтэй ха юм.

— Һандалинуудай нэгэн дээрэ Верын һуухада, урдань халуухан хангалтама сай хэһэн томохон аяга табигдаба. Уриханаар миһэрэн баярые тэрэ хүргөөд, сайгаа ууха зуураа, абажа ябаһан чемоданаа нээбэ.

— Би танда хэрэгээр ерээб. Нүгөөдэр машина дүхэриглэн ябаха. Таанад ямар юумэ захихабта?

— Юумэ захиха сүлөөгүй, халуун хаһа ороод байна ха юм. Харин тарилгаяа дүүргээд...—гэжэ механизаторнуудай нэгэниинь хэлэнэ.

— Тарилгаяа дүүргээд ямар юумэнүүдые захихабта?

— Намда спортивна костюм хэрэгтэй байгаа.

— Тиигээ һаа захилыетнай би мүнөө бэшэһүүлби. Танда табидахи хэмжээнэй гү? Магад байжа болохо, тиигээ һаань заатагүй асархабди. Тиихэдэнь абахат, гансал мүнгэёо абаад ерээрэйгты. Үгы, мүнгэшьегүй ерэхэдэтнай болохо. Асархадань хаража үзэхэт, таарамжатай гэжэ һанаа һаатнай би гэртэтнай абаашажа үгэхэб. Тиихэдээ захилыетнай тэмдэглэхэбди.

— Верочка, манай самовар, пылесос хоёрнай хүдэлхэёо болишоо. Һамгамни тухашарна хэбэртэй. Захилнуудые тушаан абадаг комплексно пунктда абаашажа, заһуулха сүлөөшье олдоногүй, — гэжэ нүгөөдэ механизаторынь мэдүүлбэ.

—Танайда ороод, тэдэнииетнай заһуулхаяа абаашуулхаб. Таанадта фотограф хэрэгтэй гү?— гэхэдэнь, тэдэнь хүхилдэн энеэлдэнэ.

— Намда хэрэгтэй байгаал даа. Удангүй хорин таба хүрэхэмни. Паспортда оруулагдаха дүрэеэ буулгуулха байгааб. Гансал үһэмни һаглагар ута болошонхой,— гэбэ нэгэн.

— Тэрэшье бараг. Фотографтай гэртэтнай ошохобди, тиихэдээ үһыетнай заһаад, дүрыеш буулгахабди,— гэжэ Вера басаган найдуулба.

Тиигэжэ механизаторнуудай бүхы захилнуудынь бэшэжэ абаад, сагаа харахадань, тэдэнэйнь ажалдаа гараха болзорынь тулаад байба. Тэдэнэртээ ехэ дулаанаар хахасаад, машинашье хүлеэжэ байнгүй, һуурин тээшээ Вера гэшхэлшэбэ.

Большое Колесово һууринай захилнуудые тушаан абадаг комплексно пунктда Вера Грибанова хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Энэ багахан хугасаа соо тэрэ олондо хүндэтэй болоо үрдеэ. Энэ пункт арбан найман янзын туһаламжа үзүүлдэг байна: хүн зоной хубсаһа оёдог, ажаһуудалда хэрэглэгдэдэг элдэб хэрэгсэлнүүдые заһабаридаг.

Энэ комплексно пункт нютагай Советэй гүйсэдкомой байшангай нэгэ багахан таһалга соо түбхинэнхэй. Иишэ ороходо, ариг сэбэр, хамаг юумэниинь байра байрадаа тааруу зохидоор табигданхай. Үдэрэй һаалиин һүүлээр ерэхэбди, зохид причёска хэжэ үгыт гэһэн хоёр захил һаалишадһаа ороо. Тиимэһээ хэрэгтэй болохо зүйлнүүдые Вера яралтай бэлдэнэ. Удангүй тэдэнэр ерэхэ ёһотой. Тэрэнэй дэбтэрээ гаргаад, хэдыдэ хэндэ, юу абаашаха ёһотойгоо хаража һуутарнь, телефон хангирба.

— Комплексно пункт таниие шагнажа байна...

— ...

— Һайн лэ гээшэ. Ямар үнгэтэйб? Бараан үнгэтэйе захяа һэмнай,— гэн урмаа хухарангяар хэлэбэ. — Хамаагүй, асарагты. Абаха хүн олдоно бэзэ.

— Энээхэн захил яажашье һаань дүүргэхээ оролдооб. Түрүү һаалишан Перевозниковагаймнай захил бшуу,— гэжэ Вера хэлээд, телефонойнгоо трубка табина. — Үшөө нэгэ һаалишамнай бараан үнгэтэй стенкэ захиһан байгаа. Захилынь удангүй дүүргэгдээ...

...Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангай хүдэлмэрилэгшэдэй гэртэнь ерэхэдэнь, Колесово һууринайхид гайхахаяашье болинхой. Юуб гэхэдэ, анхан түрүүн хүдэлжэ эхилхэдээ, Вера бүхэли үдэртөө захилнуудые тушаан абадаг пунктынгаа таһалга соохоно ажалшадай захил хэхэеэ ерэхыень хүлеэжэ һуудаг байгаа. Хүнэй ерэхэгүйдэнь, өөрөө гэртэнь ябажа захилнуудыень абаа һаа дээрэ бэшэ гү гэжэ һанаад, һая асарһан бараанһаа хэдэн юумэ, нэгэ үбгэжөөлэй заһагдаһан гүсэ гэхэ мэтые абаад ошоо һэн.

— Иимэ саһа шуурган соо яажа ябаа гээшэбши? Түргэн һуужа сай уу, дулааса,— гэлдэн угтаа һэн.

Тэрэ түрүүшынгээ үдэр Грибанова нютагайхидтаяа хөөрэлдэжэ, олохон захилнуудые бэшэжэ абаһан байгаа. Үбгэжөөлшье баярлаа һааб даа.

Захил абадаг В. Грибановагай хэһэн ажал, Колесовын ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хүдэлмэрилэгшэдэй туйлаһан амжалтанууд тухай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын районой үйлэдбэриин управлениин директор А. А. Кокина тобшохоноор хөөрөө һэн. Үнгэрһэн табан һарын туршада Вера Грибанова түсэбөө 115 процентдэ хүргэһэн байна гэжэ тэрэ мэдээсэбэ.

— Эндэ орохынгоо урда би ондоо ажалда хүдэлдэг һэм. Балайшье тааража удаан хүдэлөөгүйб. Харин энэ ажални тад ондоо. Үдэр бүри хүн зоной дунда ябанаб, багахашье туһа тэдэндэ хүргэнэб гэжэ һанахадаа, досоомни баяр түрэдэг. Гансал пунктымнай таһалга багашаг,— гэжэ В. Грибанова хэлээ һэн.

Тиимэ даа, пунктын байрань үнэхөөрөөшье багадана. «Кабанскын районой ажалшадые хангалгын хүдэлмэри һайжаруулха тухай» гэһэн КПСС-эй обкомой тогтоол 1981 оной августын 13-да абтаһан байна. Энэ тогтоолой ёһоор Кабанскын шубуунай фабрика бүри үнгэрэгшэ табан жэлэй хугасаа соо Большое Колесово һууринай комплексно пунктда шэнэ байра барижа үгэхэ байгаа. Теэд тэрэнь мүнөөшье болотор үгы. Шубуунай фабрикын хүтэлбэрилэгшэд тэрэ тогтоол бэелүүлэн, комплексно пунктын байра бэлдэжэ үгэхэ бэзэ гэжэ найданабди. Юуб гэхэдэ, тус пунктын малшадые, таряашадые хангалгын хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байһаниинь лабтай.

...Ажалайнь үдэр түлэг дундаа. Соёлой хүдэлмэрилэгшэд орожо ерээд, агитбригадатай хээрэ малшадта, таряашадта ошохыень уриба. Грибанова удаан бодожо байнгүй, хэрэгтэй юумэеэ түргэн суглуулаад, гаража ошоо бэлэй.

Р. КУЗЯКИНА,
хүдөө бэшэгшэ.

…ЭНИИЕ МАРТАЖА БОЛОХО ААЛ?

…АССР-эй бүлэг … хилын саадахи …үхэтэ газарнууд-… хүсэлэнтэй аян …оо һэмди. Энэ … хабаадаһан 36 …-эй, ПНР-эй про-…буудтэ хүрэһэн, … газарнуудтайнь …айгаабди. …дай фашис Гер-…скэ Союзда ха-…йгаар добтолон … жэлэй ойтой да-… олон миллион …даһан Освенцим …рационно лаге-…үүдые хоёр ню-…ан тухайгаа эн-…үгэхэ дуран хү-

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ Прибалтикын фронт дээрэ албаяа хэжэ ябахадаа, хүндөөр шархатаа һэм. Тиигэжэ фашистнуудай эшээн хүрэгдэнгүй, тоонто нютагаа бусажа ерэхэ баатай бологдоо һэн. Харин энэ аяншалгада ябахадаа, Польшын Арадай Республикада хүрэхэдөө, сэдьхэлээ хүдэлэнхэй байгдаа бэлэй. Юуб гэхэдэ, 1939 оной сентябриин нэгэнэй үдэр Гитлерэй сэрэгүүд Польшодо дайгаар ороо һэм шуу. Бидэнэр дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ шэнээр бодхоогдоһон Люблин, Катовице, Краков, бусад хото городуудай гоё һайхан барилгануудые хужарлан хараабди. Зүгөөр Люблинһаа холо бэшэхэнэ баригдаһан Освенцим лагерь бидэнэй анхарал татаа. Хэнэйшье мэдэһээр тус лагериин крематори соо алар 4 миллион хүн зон хюдагдаһан гээшэ. Освенцимэй лагериин мемориал мүнөө хуушан хэбээрээ бодхоогдонхой. Немецүүд тус лагерь барихадаа, Польшын түрүү үзэл сурталтай хүнүүдые хааха гэһэн байгаа ха. Харин тэрэнь 1941 онһоо «уласхоорондын» болгогдожо, тэндэнь ород, чех, француз, югослав, еврей, цыган угсаатан олоороо наһа бараһан байха юм. Гансахан хоёр жэлэй туршада тус лагерьта совет ороной плендэ абтаһан 340 мянган сэрэгшэд, коммунистнууд, 20 мянганһаа дээшэ цыганууд, еврейнүүд алуулагдаһан гэжэ эндэһээ мэдэжэ абахадаа, бидэнэй нюргаар хүйтэ даажа, иимэ бузар муухай ааша гаргагшадта зэбүүрхэл түрөө һэн.

Освенцимэй лагерь хэдэн блок (залнууд) болгогдожо хубаарилагданхай. 5-дахи зал соонь эхэнэрнүүдэй 7 мянган килограмм үһэн тусхай шэл доро хадагалаатай. Энэнь Гитлерэй сэрэгшэдэй өөрынгөө заводуудта эльгээжэ үрдеэгүй байһан үлөөдэлэн гээшэ. 6-дахи зал соонь 40 мянган пээр гутал. бусадтань—хүнэй эдлэжэ ябаһан хэрэгсэлнүүд. Энэ лагерьта 140 мянганһаа дээшэ эхэнэр үлэн хооһоор тамалуулжа, ами наһаяа алдаһан байха.

4-дэхи зал. Эндэнь газай камера, крематориин чертежүүд. Лагериин комендант байһан Рудольф Гесс гэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, СС-эй удамаршад плендэ абтаһан сэрэгшэдые банида орогты гэжэ мэхэлжэ, хубсаһыень тайлуулаад, газар дорохи байра руу абаашадаг байгаа... Лагериин хүдэлмэришэд үхэһэн хүнүүдэй алтан шүдэ, бэһэлигүүдые, эхэнэрнүүдэй үһыень тайража абаһанай һүүлээр, бэенүүдыень крематори соогоо абаашажа галдадаг байгаа ха юм. 1942—1943 онуудай туршада Освенцимэй крематори 20.000 килограмм газ хэрэглэдэг байба. Крематори лагериин хашаагай газаа тээ бариган-хай. Саанахананъ — лагериин харуулшадай байра. Тэрэнэйнь хажууда саазалалгын үлгэсэ. 1947 оной апрелиин 16-да эндэ тус лагериин комендант ябаһан Рудольф Гесс саазалуулагдаһан юм.

Освенцимэй лагерьта хараһан, үзэһэнөө бултыень эндэ тодоор бэшэжэ гарахын аргагүй ха. Энээниие өөрынгөө нюдөөр хаража, ойлгожо абаһан мүнөө үеын хүн бүхэн, хойшодоо иимэ муу, муухай юумэнэй болохо, үзэгдэхэгүйн түлөө Эб найрамдал хангаха хэрэгтэ бүхы шадалаараа оролдохо, эрмэлзэхэ, зол жаргалаа өөһэдөөл аршалан хамгаалха болоно гээшэбди.

Д. ДАРМАЕВ,
дайнай ба ажалай ветеран.

…ГИНААР САХИГДАНА

…хизаар дайдатай …ймнай ямаршье …заха холын тос-…дар солын хү-…хоогдонхой. Тэ-…най түүхэтэ ямар …рэгтэ зорюулаг-…, олонхинь Эхэ …рхэ сүлөөгэй тү-…ами наһаяа үгэ-… зоригтойшуулда …ай. Шудхэмал …илэгдэмэл мра-…да өөһэдынгөө … баатаршалгануу-…инай мүнхэлһэн

…оо хамгаалгын …ай эхилхэдэ, 546 … зонтой Буряад …янган эрхим хү-…даа фронт руу … Тэдэнэй 30 мян-…а дайнда унаа.

…ймнай эрхэ сү-…идо дайнай, да-… асарһан үдхэн … бөөгнэрхэдэ, …ын М. И. Кали-…тэ локомотивна …аран хүдэлмэ-… мордоһон бай-…уран гарта, зо-…эр сэдьхэлтэй …инь түрэл завод-

…а унаһан герой-…расхаалые депо-…ээр сахидаг юм. …омитедэй 1972 … заседаниие дай-…лай ветеранууд … һанадаг. Агуу-… 55 жэлэй ойдо зорюулжа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда унаһан депогой хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ алдар солын хүшөө нээгдээ бэлэй. Депогой хүдэлмэришэдэй мүнгэ зөөрөөр бүтээгдэһэн хүшөөгэй проектые республикын Соёлой министерствын дэргэдэхи уран һайханай үйлэдбэриин мастерскойнуудай скульптор Э. Д. Цыденов зохёоһон юм.

1905 оной революциин нэрэмжэтэ үйлсын хажууда локомотивна депогой Дайшалхы болон ажалай алдар солын музейн байшангай урда энэ хүшөө бодхоогдонхой. Улаан-Үдэ хотын түмэр замай вокзал руу ерэһэн хүнүүд тэрэниие заабол анхаран харадаг.

Олон булантай талмайн тэгэн дунда оршоһон хүшөөгэй дундахи хубида сэрэгшын горельеф, нэгэ бага дээрэ Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай орден харагдаха. Хүшөөгэй ара талада депогойхид-сэрэгшэдэй нэрэнүүд һиилэгдэн мүнхэлэгдэнхэй. «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай байлдаануудта унаһан Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэрилэгшэдтэ мүнхын алдар соло» гэһэн үгэнүүдые, шаналал гашуудалда абтаһан эхэнэрэй дүрэ зүүн тээнь харанабди. Нүгөөдэнэйнь — «Генэй баатаршалгые болон Эхэ орондоо үнэн сэхэ байлгые арад хэтэ мүнхэдөө һанаха» гэһэн үгэнүүд, сэрэгшын толгойн дүрэ танай анхарал татаха.

Депогой захиргаан, партком, профсоюзай ба комсомолой комитедүүд дайнай болон ажалай ветерануудта ехэ анхарал хандуулхаһаа гадна алдар солын хүшөө сахин хамгаалгада абанхай, эндэ элдэб хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг. Жэшээлхэдэ, Агуухэ Илалтын үдэр, Агуу Октябриин ойн баярай үдэр хүшөөгэй дэргэдэ митингнүүд эмхидхэгдэжэ, гирлянда болон баглаа сэсэгүүд табигдадаг гээшэ. Мүн депогой хүдэлмэрилэгшэд — дайнай болон ажалай ветерануудтай уулзалганууд үнгэргэгдэдэг.

Фёдор Гермаевич Пономарёвой хүтэлбэрилдэг түүхын музейн совет бэдэрэлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулдаг. Депогой барилга, түмэр замай станцида түрүүшын поездын ерэлгэ, революционно хүдэлөөнэй түүхэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ хүдэлмэришэдэй шэн габьяата ажал тухай материалнууд эндэ элбэгээр табигданхай.

Һаяхан локомотивна депогой коллектив субботник үнгэргэһэн байна. Тэндэһээ суглараһан мүнгөөр хүшөө һэльбэн шэнэлэгдэхэ ёһотой. Хүшөөгэй нюур талада мрамор шулуун бүхэлэгдэн һуулгагдажа, наранай туяада яларан байхэ юм.

С. ШИРИПНИМБУЕВА,
ВООПИК-гай Железнодорожно райотделениин харюусалгата секретарь.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС АПН

БҮХЫ ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ АША ТУҺАДА

Бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы арадуудай аша туһада ажал ябуулгануудые хэхэдээ, Советскэ Союз хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюулһаа аршалан абарха, буу зэбсэгүүдые хурааха, эб найрамдалые бэхижүүлхэ, уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ бодото тодорхой, бүтэмжэтэй һайн программа найруулан тодорхойлһон байгаа. Экономическа ба социальна дэбжэлтын үргэн ехэ, зүрхэ сэдьхэл буляама зорилгонуудые табихадаа, СССР амгалан тайбанаар ажаһуухые хүсэнэ. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүдые, Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэһэн элидхэлые элдэб оронуудай политическа болон нийтын ажал ябуулагшад, олонниитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд шэнжэлхэдээ, онсолон тэмдэглэнэ.

ПРАГА. Советскэ Союз социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын зоримгой, гэхэ зуура бэелүүлэгдэмэ түсэбүүдые табижа байна гэжэ «Руде право» газетэ бэшэнэ. КПСС-эй XXVII съездын генеральна хараа шэглэлые бодото дээрэнь бэелүүлгын, Советүүдэй оронной бүхы хүсые үргэнөөр хэрэглэлгын зорилгонуудые СССР-эй коммунистнууд, бүхы ажалшад гол анхаралдаа табиха ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ онсолон заагдаба. Съездын шиидхэбэринүүдые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын тула ухаан бодолой эршэ хүсые ажал ябуулгануудайнгаа эршэ хүсэн болгохыень парти совет арадые зоригжуулна. Арбан хоёрдохи табан жэл партиин удаан бөлзорой стратегидэ эхи табина. Эб найрамдалые хангаан бэхижүүлхын тула, али алинда таарамжатай үгэсэ ойлголсолгонуудай үндэһөөр уласхоорондын асуудалые шиидхэхын тула Советскэ Союз, бусад социалис оронууд арга боломжотой бүхы хэмжээнүүдые абаха байна.

СОФИ. Экономикоёо хүгжөөлгые хурдадхалгын замаар Советскэ Союзай бата найдамтайгаар дабшажа ябаһыень КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй сессиин дүнгүүд элирхэйлэн харуулба гэжэ «Работническо дело» газетэ тэмдэглэнэ. КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тодорхойлогдоһон гүнзэгы ехэ, ёһотойл революционно зорилгонууд, зохёон байгуулгын оршон байдал ороной ниитэ-политическа ба экономическа ажабайдалда тон ехэ үрэ түгэс үүргэ нүлөө үзүүлнэ.

БУДАПЕШТ. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай харилсаа холбоогоо саашадаашье үргэлжэлүүлхэ гээшэ Советскэ Союзай гадаадын экономическа харилсаанай гол зорилго болоно гэжэ «Непсабадшаг» аха дүү социалис оронуудтай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхэ гэһэн СССР-эй хараа шэглэлые шэнжэлэн тайлбарилхадаа мэдээсэнэ. Социалис хани харилсаата бүхы гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлхэ, тэдэниие эршэтэ хүгжэлтын замда гаргаха гээшэ амжалтын бата үндэһэ һуури, эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ горитой ехэ хубита болоно.

ВАРШАВА. СССР болон тэрэнэй ханинарай, союзнигуудай буу зэбсэгүүдые хурааха, эб найрамдалай түлөө тэмсэлээ шангадхажа байхадань, США-гай зонхилхы бүлэгөөрхид тад һөөргэ ябуулгануудые бэелүүлжэ, сэрэгэй-промышленна комплексын хараа шэглэлые элирхэйлнэ гэжэ «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэнэ. Эгээл тиимэһээ баруунай оронууд харюу үгэхэ зэргэтэй.

ВАШИНГТОН. Буу зэбсэгүүдые хинаха талаар оруулагдаһан совет дурадхалнуудые Вашингтондо шэнжэлжэ байна гэжэ американ хэблэл захиргаанай тусхай түлөөлэгшэдэй мэдүүлгэнүүдтэ үндэһэлэн мэдээсэнэ. Тиимэһээ ОСВ-2 гэжэ договороор тогтоогдоһон арга нүхэсэлнүүдые сахихаяа арсаха гэһэн Рейганэй шиидхэбэриие США-гайшье, мүн тэдэнэй союзнигуудайшье хүн зон дураа гутан буруушаана.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ М. С. Горбачевой хэһэн элидхэл соохи бүтэмжэтэй һайн совет дурадхалнууд амгалан байдалай аша туһада ехэ удха шанартай юм гэжэ Баруун Германиин, Японой болон Индиин хүн зон, олонниитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд тэмдэглэнэ. Эдэ дурадхалнууд амгалан тайбан байдал хангаха хэрэгтэ туйлай ехэ удхатай гэжэ Индиин Коммунис партиин Национальна Советэй Генеральна секретарь Ч. Раджешвара Рао мэдүүлээ. ОСВ-2 тухай договорые сахихагүй тухай США-гай мэдүүлжэ байгаашье һаань, Советскэ Союз шэнэ үүсхэлнүүдые гаргана.

СОВЕТ ЗАМБУУЛИНАЙ ПРОГРАММА ТУХАЙ

НЬЮ-ЙОРК. Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада замбуулинай дайдые амгалан тайбанаар шэнжэлхэ талаар Советскэ Союзай элитэ ехэ туйлалтанууд совет замбуулинай программые үндэрөөр сэгнэдэг гадаадын мэргэжэлтэдэй анхарал татана.

«Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар Советскэ Союз Холбоото Штадуудые холо ахижа гараба»,— гэжэ замбуулин тушаа национальна комиссиин гүйсэдхэхэ директор Марша Смит Эй-би-си гэдэг телекампанида интервью үгэхэдөө мэдүүлээ. Үни удаан саг соо замбуулинай дайдада хүдэлхэ арга совет космонавтнуудта олгоһон замбуулинай станцинуудые ашаглаха талаар СССР ехэ дүй дүршэлтэй болонхой гэжэ тэрэ тэмдэглээ. «Совет космонавтнууд металлнуудые болбосоруулан абаха хэдэн туршалга хэһэн байна,— гэжэ тэрэ хэлэбэ,—США-гай, мүн ФРГ-гэй мэргэжэлтэд эдэ бүгэдөөр ехэтэ һонирхоно. Эрдэм ухаанай талаар бусад шухала туршалганууд мүн лэ хэгдэнэ. Һүүлэй дүрбэн жэлэй хугасаа соо «Салют-7» станци дээрэ совет космонавтнууд туршалгануудые хэһэн байна.

«СЕЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ» ГАЗЕТЫН ШАНДА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ УЛАСХООРОНДЫН МҮРЫСӨӨН

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭР

«Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын мүрысөөн үржэ үдэшэлэн Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ нээгдэбэ.

Эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо С. В. Ангапов мүрысөөе нээлгын парад дээрэ оролто үгэ хэлэхэдээ, сугларагшадые, спортсменүүдые, нэн түрүүн гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадые халуунаар амаршалаад, ехэ амжалта түйлахыень хүсөө.

Профсоюзуудай һайн дуранай спортын бүлгэмэй бүхэсоюзна соведэй уласхоорондын таһагые даагша А. Г. Гурьянов (Москва), Польшын спортивна делегациие толгойлогшо Рышард Марчевски үгэ хэлэбэ.

Удаань командануудые шефтэ абаһан Улаан-Үдэ хотын промышленна предприятинуудай комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд спортсменүүдтэ дурасхаалта бэлэгүүдые барюулба.

Үглөөнэй 10 часта эхилһэн мүрысөөндэ хамтадаа 158 барилдаашад хибэс дээрэ гаража, стадиондо суглараашадай анхарал татаба. Бусадһаа түрүүн 48, 52 килограммай шэгнүүртэ барилдаан эхилбэ. Мүрысөөн ерэһэн хибэс дээрэ үнгэргэгдэжэ, уласхоорондын энэ мүрысөөндэ хабаадаха командын гэшүүдэй шэгнүүр бүхэндэ бии һэн тула хүтэлбэрилэгшэ-хүмүүжүүлэгшэдэ ажал хүдэлмэринь ехэ болоо ха юм.

— Мүрысөөндэ ерэһэн бидэнэрые иигэжэ түргэн шүүжэ гаргаагүй һаань, мүрысөөн хэдэн үдэр үргэлжэлхэ болоно. Тиимэһээ команда бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд бүхэшүүлэйнгээ хэзээ барилдаха болоһон сагай дүтэлхэ бүри зүбшэл, заабари үгэнэ гээшэбди. Манай оронһоо энэ мүрысөөндэ залуушуулай команда ерэнхэй. Тэдэнэй хоёрынь лэ — Алтаншагай, Батбадрал гэгшэд Монголой Арадай Республикын спортын мастер юм, — гэжэ командын тренер Батбэлиг хөөрэнэ.

48 килограммай шэгнүүртэ Батбадрал, нээрээшье, барилдаанай һайн дүрэ, бэлэдхэлтэй байһанаа түрүүшын уулзалгада харуулба. Тэрэ Анатолий Майнагашевые 14 : 4 гэһэн тоотойгоор диилэжэ гараа. Мүн энэ шэгнүүртэ барилдахаяа гараһан тус командын гэшүүн Хосбаяр Красноярскһаа ерэһэн СССР-эй спортын мастер Юрий Малышевта яаха аргагүй шүүгдэхэ байба.

Тэрэшэлэн 57, 62, 68, 74, 82, 90, 100, 130 килограммай шэгнүүртэ барилдагшад гоё һайхан дүрэ, мэхэ гохо гаргажа байгаад барилдахадаа, һайн дүнгүүдые туйлаба.

Улаан-Үдэ хотодо түрүүшын үдэр үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ илажа гараһан Румынин Социалис Республикын түлөөлэгшэ Аурел Нягу 57 килограммай шэгнүүртэ барилдана. Үглөөнэй барилдаан дээрэ Нягу Польшын Арадай Республикаһаа ерэһэн Андрей Грушковскитой уулзаа. Арба гаран жэлдэ барилдажа ябаһан Нягу баян дүй дүршэлтэй. Тэрэ уласхоорондын классай спортын мастер, 1978—1979 онуудта дэлхэйн чемпионадай элдэб шангуудта хүртэһэн байна. Харин мүнөө Нягу бүришье һайн бэлэдхэлтэй байһанаа үшөө дахин харуулаа. Тиигэжэ Грушковскиие хоёр минута 59 секунда соо дала мүрыень шоройдуулжархёо.

Энэ шэгнүүртэнэй дундаһаа Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэд Вячеслав Сыренов, Владимир Актинов, Станислав Гармаев, МНР-эй Лхамсүрэн гэгшэд түрүүшын илалта түйлаа.

— Манай командын гэшүүдэй дунда залуушуул сооһоо Лос-Анджелеста дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ шалгаржа, алтан медаляар шагнагдаһан Киру Думитру уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадана. Тэрэ 82 килограммай шэгнүүртэ Анатолий Хаймановтай барилдахадаа шүүжэ гараба.— гэжэ Румынин Социалис Республикын командын тренер Чирила Илие хөөрэнэ.

Парадай дүүрэмсээр, дүрбэн шэгнүүрэй тусхайлбал, 52, 57, 62, 68 килограммай шэгнүүрэй спортсменүүд барилдаанай хибэс дээрэ гараа.

Манай республикын спортсменүүдэй 52 килограммай шэгнүүртэ В. Балдуев, В. Миланханов хоёр барилдаха ёһотой байгаа. Энэ уулзалгада ... Ва-силий Миланханов шүүжэ гараха аабза гэжэ сугларагшад багсаамжалһаншье байжа болоо. Зүгөөр Валерий Балдуев иимэ һанамжыень абаһаар лэ буруу һүргэхые оролдожо, түрүүшын секундануудһаа эдэбхитэйгээр добтолбо. Уулзалгын дүүрэһэн тухай дохёогой үгтэхэдэнь, табло дээрэ 7:2 гэһэн тоо аржыжа харагдаба. Технологическа институтай студент В. Балдуев иимэ тоотойгоор илаһан байха юм.

57 килограмм. Урда тээнь хэдэн дахин уулзаһан спортын мастер Цыденжаб Гулгенов, Румынин суута барилдаашан, уласхоорондын классай спортын мастер Аурел Нягу гэгшэдэй хибэстэ уригдахадань трибунануудта һуугшад альга ташалгаар угтаба. Табан минутын үнгэрхэдэ, тэдэнэр 7 : 7 тоотойгоор тэнсэжэ ябаа. Эгээл энэ үедэ Цыденжаб хэды эсэшье һаа, һүүлшынгээ хүсэ зангидажа, эршэмтэйгээр добтолон, үшөө гурбан баал абажа, илаба.

Энэ шэгнүүртэ манай барилдаашад В. Актинов, С. Гармаев бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй байһанаа харуулна.

Удаадахи шэгнүүртэ Г. Женьски (Польшо), Б. Алтаншагай (МНР), С. Гурьянов (Хабаровск), Г. Шагдуржапов, Г. Цэдашиев (хоюулаа Улаан-Үдэ), Польки Карстен, Вольфф Франк (хоюулаа ГДР-һээ) гэгшэд тус тустаа хоёр дахин шүүжэ, урагшаа дабшаба.

68 килограммай шэгнүүртэн сооһоо монгол барилдаашад Энхсайхан, Шагдаржаргал гэгшэд онсо өөһэдын арга дүргэй байһанаа харуулна.

Нёдондо жэл илалта туйлаһан манай спортын мастер Владимир Шестаков сэхилгэн сэг соо болоһон барилдаанда Динго Гергарин түлөөлэгшые 14:2 тоотойгоор илаба.

Түгэсхэлэй мүрысөөн мүнөөдэр үглөөнэй 10 часта эхилхэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр.

ХОТО худөөгэй һонин

КИНОФЕСТИВАЛЬ ЭХИЛБЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилһээр 45 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Дэлхэй дээрэ ажана түбшэн ажабайдалай түлөө» гэһэн кинофестиваль Хоринн райондо эхилбэ. Энэ фестивалиин үдэрнүүдтэ районой түбэй, хүдөөгэй һуурин, тосхонуудай соёлой байшангууд, клубууд соо совет арадай баатаршалгые домоглон харуулһан уран һайханай болон баримтата фильмүүд харуулагдажа байна. Жэшээлхэдэ, «Маршал Жуков. Ажабайдалай хуудаһанууд», «Илалта», «Отряд», «Хроника пикирующего бомбардировщика» болон бусад.

Кинофестивалиие нээлгын баяр ёһолол Хоринн «Наран» гэжэ кинотеатр соо үнгэргэгдэжэ, олон хүн зониие суглуулаа. Районой киносетиин директор Н. Д. Раднаева үгэ хэлэхэдээ, совет арад дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойшолонгуудые хэзээдэшье мартахагүй, газар түби дэлхэй дээрэ эб найрамдалта байдалай саашадаа бүри илан мандахын тулада районоймнай ажалшад хамаг хүсэеэ элсүүлэн ажаллаха гэжэ мэдүүлһэн байна. Энэ фестивалиин үдэрнүүдтэ дайнай ветеранууд мүнгэ түлэнгүйгөөр кино хараха эрхэдэ хүртэбэ.

Б. ЛАЙДАПОВ.
Хоринн район.

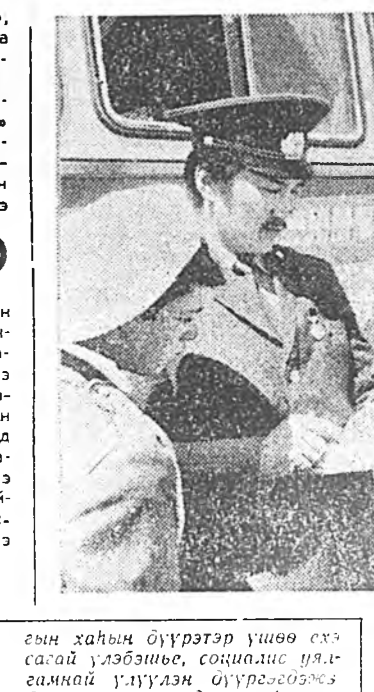

НОГООН ЭДЕЭН ЭЛБЭГЖЭНЭ

Улаан-Үдын авиационно заводой тепличнэ ажахы 2400 дүрбэлжэн метр талмай эзэлдэг юм. Тэрэ нёдондо баригдажа ашаглалгада үгтөө һэн. Тиихэдэ таба һарын туршада 13 шахуу тонно үгэрсэ хуряагдаа бэлэй.

Жэл тухай сагай туршада хүдэлжэ байһан эндэхи ажалшад дүршэжэ, байгша оной февраль һарада тарилгаяа хээ һэн. Долоон хоногто хоёр удаа сэхээр, бусад үдэрнүүдтэнь багаар уһалаад, минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад байхадань, үгэрсэнь хараа байса түргэнөөр ургана. Байгша ондо 34 тонно ургаса абаха гэһэн даабари тэдэнэртэ үгтэһэн байгаа һаа, теплицын хүдэлмэрилэгшэд арга боломжонуудаа хаража үзөөд, 35 тонно овощ хүряахабди гэһэн уялга абаһан байна.

Мартын 15-да түрүүшынгээ ургаса—150 килограмм үгэрсэ суглуулаа һэн. Овощ ургуулгын хаһын дүүрэтэр үшөө ехэ сагай үлэбэшье, социалис уялгамнай үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна гэжэ тэдэнэр һаяхан элидхэбэ. Заводой столовонуудта, хүүгэдэй саадуудта, профилакторидо 38 тонно үгэрсэ эльгээгдээд байна. С. П. Зайцева, Т. В. Каурова гэгшэд социалис мүрысөөндэ түрүүлнэ. А. Г. Левченко, Т. Г. Катаева, В. В. Стахина, Л. А. Селезнева гэгшэд һайн үрэ дүнгүүдые түйлана.

Мүнөө тепличнэ ажахыда помидорнууд таригдажа эхилбэ. Август һарын эхеэр моносогор ногоохон помидорнууд эндэһээ эльгээгдэжэ эхилхэ.

Г. ЕЛИСЕЕВА
манай штатнабэшэ корр.

СЭЛЭНГЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ:

БЭДЭРЭЛГЭ ЭХИЛБЭ

Новоселенгинскын түүхынхизаар ороноо шэнжэлгын заповеднигтэ шэнэ экспозицинууд бүридүүлэгдэжэ эхилбэ. Нэгэ экспозицинь суута Сэлэнгын полкдо зорюулагдаха юм. Түүхын болон соёлой памятнигуудые хамгаалха бүхэроссин бүлгэмэй Московско отделениин дэргэдэхи сэрэгэй түүхын комиссиин түрүүлэгшэ П. Ф. Космолинский һаяхан райондомнай ерэхэдээ, Новоселенгинскын декабристнуудай дурасхаалай музейдэ ехэ һонин бэлэг дамжуулба.

Юугээрээ һонин бэ гэхэдэ, суута Сэлэнгын полкын сэрэгшэдэй элдэб үсын формотой сагаан туулгаар хэгдэһэн 13 сэрэгшые тэрэ асарһан байгаа. Тиигэжэ эдэ сагаан туулган сэрэгшэд Сэлэнгын полкын түүхэ тухай материалнуудай түрүүшын зүйлнүүд болобо.

АМАРАЛТАНЬ — АЯТАЙ ЗОХИД

Үзэсхэлэн һайхан байгаалитай Агсуурга гэжэ газарта Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшадай амаралтын байшан оршодог юм. Эндэ жэл бүри үйлэдбэриин түрүүшүүл, дайнай болон ажалай ветеранууд — дүн хамта 100 гаран хүн бэеынгээ элүүр энхэдэ аша туһатайгаар амарна.

Байгша ондо тус байшан соогоо пэльбэн шэнэлэгдэжэ газаа болон досоо талань шэрдэгдэһэн, будагдаһан, зарим таһалгануудынь уран гоёор шэмэглэгдэһэн байна.

С. ДАМДИНОВ.

ЮРЭ БУСЫН КЛУБ

Байгал-Хударнин һү һаалнин фермэдэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын юрэ бусын клуб нээгдэбэ. Фермын хүдэлмэрилэгшэдэй сүлөөтэй сагаа аша туһатайгаар үнгэргэхэ секцинүүд тэндэ эмхидхэгдээ. Жэшээлхэдэ, «Гэрэй эзэн эхэнэр», «Саад ба огород», «Фантази» гэхэ мэтэ. Фермын улаан буланда эдэ клубуудай үнгэргэгдэдэг хэшээлнүүдтэ эхэнэрнүүд, мүн эрэшүүлшье дуратайгаар ябана. Һаалишад П. М, Худяева. Т. И. Новолодская гэгшэд тус клубай түрүүлэгшэ болон секретарлар һунгагдаа.

Фермын библиотекарь Т. И. Телешева клубай хэшээлнүүдые үнгэргэлсэхэһөө гадна, нютагайнгаа һургуулиин багшанарые, мэргэжэлтэдые хабаадалсуулна.

Р. ДМИТРИЕВА.

Кабанскын район.

АГИТБРИГАДА ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Арбан хоёрдохи табан жэлэй габшагай барилга гэжэ соносхогдоһон Түгнын шулуун нүүрһэнэй уурхайн коллективтэ һаяхан агитбригада эмхидхэгдэбэ.

Елена Жаргалова, Федор Николаев, Валентина Заяшникова, Александр Гонсоронов гэгшэд тэрэнэй бүридэлдэ оробо. Тэдэнэр дуу дуулаха, хатарха, уранаар уншаха бэлиг шадабаритай залуушуул юм.

Агитбригадынхид түрүүшынгээ программа бэлдэжэ, уурхайнгаа хүдэлмэришэдтэ хэдэн удаа концерт, наада харуулба. Барилгашад концертыень һонирхон хаража, үндэр сэгнэлтэ үгэнэ. Үйлэдбэриин түрүүшүүлые магтаһан, залхуу, архинша болон ажалай журам эбдэдэг хүнүүдые шүүмжэлһэн шогтой дуунуудынь, шүлэгүүдынь барилгашадта зохидшоогдоно. Агитбригадын гэшүүд мүн лэ өөһэдөө шүлэгүүдые зохёодог шадабаритай.

Түгнын шулуун нүүрһэнэй уурхайн уран һайханай коллективэй соведэй баталһан түсэбөөр тус агитбригада предприятиингаа хүдэлмэришэдые хангана.

Д-Д. ГАРМАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Мухар-Шэбэр.

ЭРХИМҮҮДЫНЬ ТОДОРБО

Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй заншалта үдэртэ зорюулагдажа, участково больницанууд болон пунктнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һаяхан соглогдобо. Ахамад врач В. И. Ринчиногой хүтэлбэридэг Эгэтын участково больницын коллектив түрүү һуури эзэлбэ. Ажалшадай элүүр энхые сахин хамгаалха албанда тус больницын сестрэ С. А. Ринчино һайн дүнгүүдые түйлана гэжэ эндэ онсо тэмдэглэгдэнэ. Фельдшерско-акушерскэ пунктнуудай дунда Эгэтын участково больницын Поперечен скэ пункт (даагшань Л. Ф. Ярчейкова) онсо шалгарһан байна.

Яруунын район. **Вл. БАБУЕВ.**

ШАЛГАЛТА

Улаан-Үдын аяншалгын баазада харгын дүрим сахигшадай республикын эдир инспекторнүүдэй дунда дүрбэдэхи слёт үнгэргэгдэбэ. Эдэнэрэй дунда хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөндэ республикын районуудһаа сугларһан 250-яад гэшүүн хабаадажа, эрхимлэгшэдээ тодоруулба.

Багшанар И. Б. Жаргалон, Н. В. Меркулова, Б-Х. Шойдорова, Т. Н. Макарова болон бусад бэлэдхэл һайнтай эдир инспекторнүүдые слёдто асараа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада Кабанскын районой Оймороой дунда һургуулиин команда түрүү һуури эзэлжэ, ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын кубок, бусадтань Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын грамота, шангууд барюулагдаа. Мухар-Шэбэрэй Суулгын дунда һургуулиин, Түнхэнэй районой команданууд удаадахи хоёр һуури эзэлээ. Слёдто түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн командануудые һургуулинуудай багшанар Н. В. Меркулова, Д. Д. Дугаров, И. Д. Имегенова гэгшэд ехэ мүрысөөнүүдтэ һайнаар бэлдээ гэжэ тэмдэглэгдээ.

Слёдой программын олон тоото зүйлнүүдээр үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ һүбэлгэн бэрхэ эдир инспекторнүүд шалгаржа, түрүү һууринуудые эзэлһэниинь һайшаалтай байба. Эдэнэрэй дундаһаа велосипедээр эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэһэн урилдаан һонирхолтой байба. Эндэ Хэжэнгын, Зэдын, Прибайкалиин районуудай команданууд шалгаржа гараа. Мүн түргэн бушуу туһаламжа үзүүлгээр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Тарбагатайн, Кабанскын, Баргажанай районуудай команданууд шалгарһан байна.

Харгын дүрим сахигшадай дунда үнгэрһэн мүрысөөндэ Түнхэнэй районой Алеша Александров, Кабанскын, Октябрьска, Ивалгын районуудай Олег Гуляев, Баясхалан Цыденов Паша Юдин гэгшэд харгын дүрим һайнаар шудалһан байжа, түрүү һууринуудые эзэлбэ.

Т. ГУЛГЕНОВА,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Октябрьска районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай ГАИ-гай инспектор В. П. Малакшинов эдир инспекторнүүдые шалгажа байна.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июнин 22-һоо 29 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Ритмическэ гимнастика. 10.15 — «Пионерия» — тележурнал. 10.25 — «Спортлотогой» 25-дахи тираж. 10.35 — «Будильник». 11.05 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.05 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.35 — **«Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 14.05 — «Аяншалагшадай клуб». 15.05 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.35 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 16.35 — Совет газар дээрэ уулзалга. 16.50 — «Скрипачи Сибири» ансамбль наадаха. 17.05 — Уран зураашa Ю. Королев тухай киноочерк. 17.25 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс дээрэ. 17.40 — «СССР-эй Госфильмфондын суглуулбаринуудһаа». 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — «Таанадта, ветерануудь. 20.30 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 22.00 — «Время». 22.35 — «Дуулаябди, нүхэдүүд!» 00.15 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Зарядкада зогсогты. 9.20 — Баримтата фильм. 9.30 — «Ород хэлэн» 10.00 — Д. Шостакович. «7-дохи симфони». 11.25 — Украинын телевидениин программа. 12.55 — «Буденовка» — ухибүүдтэ фильм. 14.05 — Морин спортоор СССР-эй чемпионат. 14.35 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 15.05 — Баримтата фильм. 15.55 — ... ка больше, чем жи... 18 серитэй уран һай... фильм. 12-дохи сери. «И... на». 17.00 — «Эб найр... ба залуушуул». 17.35 — ... дын театр. Валентина ... нова. «Эхэнэрэй мон...». 18.35 — «Мүнөө үеын хү...» Залуушуулда зорюулаг... дамжуулга. 19.10 — Г. ... пи. Хүгжэм. 19.50 — Там... гаар СССР-эй чемпионат. — «Циркын арена дээрэ». — «Амгалан нойрсогты, ... шуул». 21.15 — Хүнгэн ... тикэ. СССР-эй болон Г... суглуулагдамал команд... дай матч. 22.00 — «Вр... 22.35 — «Их знали толь... лицо» — уран һайханай ф...

ПОНЕДЕЛЬНИК, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.50 — Мультфильм. 10.10 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 11.40 — Хүүгэдэй хоорой концерт. 12.20 — Баримтата фильм. 12.35 — Шэнэ һонин. 16.35 — «Бултанда зорюулагдаһан стадион». 17.05 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурсын дневник. 17.50 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 19.30 — **Футболоор дэлхэйн чемпионадай дневник.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00 — «Амар сайн, Росси» — киноочерк. 20.10 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.30 — Ленинградһаа литературын багша Е. Н. Ильинтэй уулзалга. 22.00 — «Время». 22.35 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика 9.20 — Баримтата фильм. 9.40 — «Их знали только в лицо» — уран һайханай фильм. 11.10 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 11.40 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 12.25 — «Медвежонок» — ухибүүдтэ фильм. **Улаан-Үдэ.** 16.05 — «Одохон» — киноальманах. 17.05 — «Время желаний» — уран һайханай фильм. 18.45 — «Позиция» — телефильм. 19.55 — «Ая-... Ивалгын районой Гэльбэ... хоной уран һайханай ... мэй концерт. **Москва.** 2... «Хуудадхалга». Улаан... 20.30 — Телеочерк. 20.50 ... носхолнууд. **Москва.** 21... «Амгалан нойрсогты, шуул!». 21.15 — Хүнгэн ... тикэ. СССР-эй болон Г... суглуулагдамал командан... матч. 22.00 — «Время». ... — «Кража» — уран һай... фильм. 1-дэхи сери.

ВТОРНИК, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — «Хүхюун стартнууд». 10.20 — «Аяншалагшадай клуб». 11.20 — «Пришел солдат с фронта» — уран һайханай фильм. 17.00 — «Каникулы Кроша» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 18.15 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс дээрэ. 18.30 — Мультфильм. **Улаан-Үдэ.** 18.45 — Шэнэ һонин (буряадаар). 19.00 — «Хүн бүхэндэ хүргэхэ» гэһэн программа. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.20 — «Последний побег» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.30 — Баримтата фильм. 22.35 — Украинын ССР-эй Гүрэнэй эстрадно-симфоническа оркестрэй концерт. 00.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Золотое звено» — баримтата фильм. БАМ-ай барилгын түгэсхэхы шата тухай. 9.50 — «Кража» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 11.05 — «Будильник». 11.35 — «Ородой баледэй хуудаһанууд». 11.55 — Француз хэлэн. 12.25 — Мультфильмнүүд». 12.55 — «Как я был вундеркиндом». Ухибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 15.15 — «Мелодии на два голоса» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 16.25 — Түүхын хуудаһанууд. Мюнхендэхи үгэсэлдөөнэй үрэ дүнгүүд». 17.25 — Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 17.30 — Баримтата фильм. 18.30 — Соносхолнууд. 18.40 — Хүгжэмтэ забһаралга. **Москва.** 18.45 — «Эрдэм ухаан ба ажабай... 19.15 — «Манай саад». У... **Үдэ.** 19.45 — Киноочерк. ... **ва.** 20.00 — «Мозамбик», дүйн түлөө тэмсэл» — очерк. **Улаан-Үдэ.** 20.... Буряадай хүдөө... хын институт болон тэр... дүүргэгшэд тухай ... **Москва.** 21.00 — «Ам... нойрсогты, багашуул». — П. И. Чайковскиин н... жэтэ уласхоорондын VIII... курс дээрэ. Концертнэ ... рамма. 22.00 — Время. 22... «Кража» — уран һай... фильм. 2-дохи сери.

СРЕДА, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 «Время». 9.45 — «Старый город» Чернигов тухай баримтата фильм. 10.15 — «Ан амитадай аймагта». 11.15 — «Последний побег» — уран һайханай фильм. 12.55 — Шэнэ һонин (13.00 хүрэтэр). 16.30 — «Каникулы Кроша» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 17.55 — Узбек хүгжэмэй концерт. 18.15 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». **Улаан-Үдэ.** 19.00 — Киноочерк. 19.10 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Модон дээрэ һиилэгдэһэн угалзанууд». Улаан-Үдын телестудиин очерк. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Шиидхэгдэхэ асуудалнууд — бэдэрэлгэнүүд — шиидхэбэринүүд». Политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенский дамжуулгые хүтэлхэ. 22.00 — Время». 22.35 — «Предостережение» — баримтата фильм. 23.25 — Уран зохёолой альманах. 00.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

фильм. 2-дохи сери. 11.05 — «Хүгжэм ба уран зураг». 11.25 — «Немец хэлэн». 11.55 — «Һургуулиин реформо хоёр жэлэй үнгэрөөд байхада». 12.25 — Мультфильмнүүд. 13.00 — «Как я был вундеркиндом» — ухибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 14.05 — «Шатарай һургуули». 14.35 — Спидвейгээр дэлхэйн чемпионат. 15.05 — «Мелодии на два голоса» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 16.25 — Түүхын хуудаһанууд. 1943 ондо Тегеранда болоһон гурбан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй конференци тухай. **Улаан-Үдэ.** 17.15 — Баримтата фильм. 17.45 — Соносхолнууд. 17.55 — Телевизионно «Полит-тулалдаан». Загарайн ба Ивалгын районуудай команданууд уулзаха. М... 19.00 — «Архи уухагүй ... лые ажабайдалай ёһо ... болгохо». 19.30 — П. И. ... ковскиин нэрэмжэтэ ула... рондын VIII конкурс ... **Улаан-Үдэ.** 19.45 — «Па... ки живы» — баримтата ф... 20.15 — Буряадта ... шубууд. **Москва.** 21.00 — ... галан нойрсогты, багаш... 21.15 — П. И. Чайковскиин ... рэмжэтэ уласхоорондын ... конкурс дээрэ. Конц... программа. 22.00 — «Вр... 22.35 — «Здесь твой фро... уран һайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — Мультфильм. 10.05 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 16.20 — «Каникулы Кроша» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 17.30 — «Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». 17.50 — «Хэлэһэн үгэеэ хэрэгээрээ батадхаха». КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Яхадай обкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Н. Прокопьев политическэ шэнжэлэгшэ Г. В. Пряхин хоёр дамжуулгада хабаадаха. 18.35 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс дээрэ. **Улаан-Үдэ.** 18.50 — «Уласхоорондын шэнжэлэл. (буряадаар). 19.05 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.25 — «Время» программын шүүмжэлхы ажаглалтануудта үгтэһэн харюунууд. 19.45 — Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 22.00 — «Время». 22.35 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильм. 9.40 — «Здесь твой фронт» — уран һайханай фильм. 10.55 — Концерт. 11.25 — Испан хэлэн. 11.55 — «Что у Саньки было». Ухибүүдтэ — фильм. 13.10 — Мультфильм. 13.25 — Түүхын хуудаһанууд. 14.15 — «Звездопад» — уран һайханай фильм. **Улаан-Үдэ.** 15.55 — Мультфильмнүүд. 16.55 — «И жизнь, и слезы, и любовь...» — уран һайханай фильм. 18.35 — Соносхолнууд. **Москва.** 18.50 — «Эб най... дал ба залуушуул. Улаан... 19.25 — Баримтата фи... 20.05 — «Манай айлшад». ... — «Собеседник» клуб. Ул... Үдэ хотын СПТУ-нуу... ВЛКСМ-эй комитедүүдэй ... ретарьнар дамжуулгада ... даха. **Москва.** 21.00 — «А... лан нойрсогты, багаш... 21.15 — «Бүгэдэндэ ба хү... хэндэ». 21.45 — Баримт... фильм. 22.00 — «Время». ... — «Сказ про то, как ц... Петр Арапа женил» — ... һайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 27.
ЗАГАҺА БАРИЛГЫН БҮХЭДЭЛХЭЙН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Мультфильмнүүд. 10.15 — Загаһа барилгын бүхэдэлхэйн үдэртэ зорюулагдаһан баримтата фильмүүд. 10.50 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильм. 16.05 — «Каникулы Кроша» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 17.15 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурсын дневник. **Улаан-Үдэ.** 18.00 — «Тосхон. Хүнүүд ба ажал хэрэгүүдынь». 18.15 — «Петропавловка. Спортын хүдөөгэй түрүүшын нааданууд». Улаан-Үдын студиин очерк. **Москва.** 18.45 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс дээрэ. 19.00 — «Взятка. Факты и размышления». — баримтата фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.30 — Кинопанорама. 22.00 — «Время». 22.35 — «Последняя жертва» — уран һайханай фильм 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильм. 9.40 — Я. Сибелиус. Хүгжэм. 10.10 — Оёдолшодой мэргэжэл тухай. 10.40 — Уһа руу һүрэлгөөр СССР-эй чемпионат. 11.10 — Англи хэлэн. 11.40 — Мультфильмнүүд. 12.10 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудтай һурагшад уулзаха. 12.40 — «Манай саад». 13.10 — «На новом месте» — уран һайханай фильм (Югослави). 14.15 — «Ливенские гармошки» ансамблиин концерт. 14.25 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда», 15.10 — Түүхын хуудаһанууд. СССР, США болон Великобритани гүрэнүүдэй толгойлогшонорой Крымдэхи конференци. **Улаан-Үдэ.** 17.10 — Баримтата фильм. **Москва.** 18.00 — Хүндэтэ полярник СССР-эй Географическа б... мэй бодото гэшүүн, мед... нын эрдэмэй доктор В. Г. ... ловичтой һурагшад уул... **Улаан-Үдэ.** 18.45 — Заг... һуурин тосхоной социа... соёлой хүгжэлтын асууд... Железнодорожно гүйс... мой нүүдэл сесси. 19.25 — ... нэ һонин (буряадаар). 19.... Киноочерк. **Москва.** 20.0... «Хани харилсаан». Улаан... 20.30 — Мультфильмнү... **Москва.** 21.00 — «Амга... нойрсогты, багашуул!». 2... — П. И. Чайковскиин нэ... жэтэ уласхоорондын VIII ... курс дээрэ. Концертнэ ... грамма. 22.00 — «Время». ... — «Дурсалгануудай үдэш... зүжэг.

СУББОТО, 28.
УХААЛАН ЗОХЁОГШОДОЙ БОЛОН УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.10 — «Һургуулиин реформо хоёр жэл үнгэрөөд байхада». 10.15 — «Юун дээрэһээ, юундэ». 10.45 — «Элүүр энхэ байлга». 11.30 — «Харгын аюулгүй байдал сахиха». 12.00 — Арадай уран бэлигэй бүхэсоюзна 2-дохи фестиваль. Политическэ шэнжэлэгшэ Т. В. Пряхин дамжуулгые хүтэлхэ. 12.30 — «Ном уншаха дуратайшуулай анхаралда». 13.15 — «Бүгэдэндэ ба хүн бүхэндэ». 13.45 — «Любимая девушка» — уран һайханай фильм. 15.15 — М. Таривердиевэй дуунууд. 15.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.45 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 16.45 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс дээрэ. 17.00 — Мультфильмнүүд. 17.15 — Техническэ зохёохы ябуулгые эдэбхижүүлхэ асуудалнууд тухай. 18.30 — «Үе саг ба өөр тухайгаа». Николай Заболоцкий. 18.50 — «Авторай портрет». Лилия Амарфий. 19.45 — «Юһэдэхи студи». Политическэ шэнжэлэгшэ В. С. Зорин дамжуулгые хүтэлхэ. 20.45 — Танай гүйлтаар уулзалга. Совет киногой үнинэй актер Л. Оболенский. 22.00 — «Время». 22.35 — «Юрмала-86». Мүнөөнэй совет дуу гүйсэдхэдэг залуушуулай бүхэсоюзна түрүүшын телеконкурс. 00.35 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.30 — Ритмическэ гимнастика. 10.15 — «Людмила» — уран һайханай фильм. 11.35 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга 12.05 — Уһа руу һүрэлгөөр СССР-эй чемпионат. 12.45 — Алма-Атада үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна XIX фестивалиин шанда хүртэһэн баримтата фильмүүд. 14.00 — Москвагай хүүгэдэй дуунай һайндэр. 14.30 — «Юун, хаана хэзээ болооб?» — телевикторина. 15.55 — «Ставка больше, чем жизнь» — 18 серитэй уран һайханай фильм. 13-дахи сери. 16.50 — Бари... та фильм. 17.00 — Но... бирскын телевидениин б... радиогой ород арадай ... рументнүүдэй оркестрэй ... церт. 17.30 — Аяншалагш... клуб. 18.30 — Мультфильмн... **Улаан-Үдэ.** 19.00 — «Алтан... лаг». Түнхэнэй Мунко Сар... гай нэрэмжэтэ уран зо... лой нэгэдэлэй 50 жэл. 19.4... Киноочерк. **Москва.** 19.5... Соносхолнууд. 20.00 — П. ... Чайковскиин нэрэмжэтэ ... конкурс. Концертнэ прог... ма. 21.00 — «Амгалан нойр... ты, багашуул!». 21.15 — П. ... Чайковскиин нэрэмжэтэ ... конкурс. Концертнэ прог... ма. 22.00 — «Время». 22.35 ... «Три дня и два года» — ... һайханай фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 29.
СОВЕТ ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Ритмическэ гимнастика. 10.15 — «Совет патриот» — киножурнал. 10.25 — «Спортлотогой» 26-дахи тираж 10.35 — «Будильник». 11.05 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.05 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.35 — «Аяншалагшадай клуб». 13.35 — Хүгжэмтэ киоск. 14.05 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.05 — Совет газар дээрэ уулзалга. 15.20 — «Ургамалай аймаг». 16.05 — «Манай гэр» — тележурнал. 16.50 — «Жизнь на земле» — олон серитэй баримтата фильм. (Англи). «Созидание тела». 2-дохи сери. 17.45 — «Булагууд». 18.20 — Мультфильмнүүд. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс дээрэ. 20.00 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 3-дахи һууриин түлөө матч. 22.00 — «Время». 22.35 — «Мы из джаза» — уран һайханай фильм. 24.00 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!». 9.15 — «Три дня и два года» — уран һайханай фильм. 10.20 — «Эжын һургуули». 10.50 — Казахай ССР-эй телевидениин программа. 12.15 — «Петька в космосе» — ухибүүдтэ фильм. 13.20 — «У... зураашад тухай хөөрөөну... 13.50 — «Элүүр энхэ байха... һаа». 14.05 — Совет ду... фестиваль. 16.05 — «Ст... больше, чем жизнь» — 18 ... ритэй уран һайханай фи... 14-дэхи сери. «Эдита». 17.0... «Эб найрамдал ба залуушу... 17.40 — «Совет уран зур... искусство». 18.10 — Манай ... респондентнүүд хөөрэнэ. 1... — Баримтата фильм. 19.0... Татарай оперо болон бал... артистнуудай концерт. 19.4... Мультфильм. 20.00 — «Ан а... тадай аймагта». 21.00 — «Ам... лан нойрсогты, багашу... 21.20 — «Музейнүүд болон ... ставкын залнуудаар». 22.0... «Время». 22.35 — Искусст... уран бэлигтэнэй концерт.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо» — ТАСС-ай материал. «КПСС-эй ЦК-да болоһон уулзалга» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Ойн соорхойһоо асарагдаһан бэлэг» — В. Лошаковай статья. «Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ». «Прораб, һайн яба!» — Л. Кальмингай очерк

Гурбадахи хуудаһанда. «Түүхэ һануулна» — АПН-эй материал. «Хуули сахилга бултанда хабаатай» — Д. Санжиевай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Соёлой һонин» — суглуулбари. «Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын мүрысөөн». «Залуушуул шандааһатай» — Е. Румянцевай статья.

Редакторай орлогшо
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05. пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21. 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-00505. Заказ № 145. Индекс 04609